

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő: VÉSZI JÓZSEF.
Felelős szerkesztő: BRAUN SÁNDOR.
Kiadja: A SZERKESZTŐSÉG.

Égész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

A vita magva.

Budapest, október 31.

(v.) Hogy a legjobb diplomácia az őszinteség, ezt ma ismét sikeresen bizonyította be Széll Kálmán, az őszinteségnek ez a finomlelkű diplomatája. Hozzá kellett szólnia ahhoz a törvényjavaslathoz, amely Ferenc Ferdinánd főherceg házasságában a legkényesebb kérdések egyikét vitte a parlament színe elé. Bizonyítani e kérdésnek kínosan kényes voltát nem kell. Ha csinján bánik vele a kormány, a közvélemény nyugtalanodik; ha az erős támadásokra ugyanakkora indulatu védekezéssel felel a kormány, könnyen kelthet fölfelé visszatzetést. Vagy benne hagyni néhány tövist a magyar nemzet lelkében, vagy pedig tüskét ütni azoknak a lelkébe, akiket ez a családi ügy személy szerint illet: ez elé a veszedelmes dilemma elé akarta az ellenzék heves akciója Széll Kálmánt állítani. A miniszterelnök ma szerencsésen megkerülte mind a két sziklazátonyt s biztos révbe vitte a reábizott ügyet. Beszédében az uralkodó vonás a férfias őszinteség volt. Minden aggodalomra megadta az egyenes választ; minden kétségre az okok és körülmények bátor feltárásával felelt. Biztos kézzel odanyult a kérdésnek legintimebb mozzanataihoz is, de szónoklatának és okfejtésének erejét ott, ahol kellett, a gyöngédségig elmenő delikateszszel enyhítette. Szavainak hatása meggyőző, megnyugtató és lelkesítő volt. S a diadal, amelyet aratott, mélyreható államférfiúi cselekedetszámba megy, amelynek áldásos nyoma marad a királyi ház és a magyar nemzet közt való viszony történetében.

Politikai szempontból a legjelentősebb momentum az volt, hogy ez a beszéd egyszersmindenkorra véget vetett a dinasztia

ugynevezett házi törvényéhez fűződő rémségeknek. Hetek óta s még órákkal ezelőtt is viharosan zugott az ellenzéki erdő, hogy a rejtelmesen őrzött családi statutum hét pécsettől lepecsételt titka tirannizálja a magyar törvényhozást. Indulatosan kérdezték, ki látta valaha azt a házi törvényt. A bécsi burgban hétféjü sárkányok vagy élestöltésű Uchatius-ágyuk strázsálják e titok pécsettjeit. A házi törvény tartalma rettenetes lehet, különben nem őriznék annyira és olyan csökönnyösen az indiskréciótól. Hiába is kérné a miniszterelnök, hogy legyen szabad neki abba betekintnie. Kinevetnék vagy elcsapnák ezért a vakmerőségeért. Mert veszedelmes és borzalmas dolog a házi törvény; nem mutatják azt meg mindenkinek, Magyarország miniszterelnökének pedig a legkevésbé. Így szólt a vád sajtóban és parlamentben.

Ma aztán megtörtént az a nagy csuda, amit igazán nem várt senki sem. A miniszterelnök — mondanunk sem kell, hogy *ő fel-sége engedelmével* — bemutatta a magyar parlamentben a híres házi törvényt. Mosolyogva emelt föl asztaláról egy iratsomót s azt mondta, hogy ime itt van az, amire ráfogták, hogy közönséges halandónak szeme elé sem eddig nem jutott, sem ezentul nem fog jutni soha. És nyomban fel is olvasta Széll Kálmán a házi törvényből szórol-szóra mindazt, ami az uralkodóhához való tartozásra, továbbá a dinasztia tagjainak házasságkötésére vonatkozik. S megtudta ország-világ, hogy nincs abban a statutumban egyetlen árva betű sem, ami akár a trónöröklés rendjére, akár egyéb közjogi természetű dologra nézve az ország törvényeivel bármicsékely ellentétben is állana. Kiderült, hogy az ugynevezett házi törvény egyáltalában nem is jogforrás, hanem csupán gyűjteménye a dinasztiaiban

hagyományosan divó vagyoni jogi és családjogi gyakorlatnak. Még csak az sincs benne meghatározva, hogy mik a ranggyenlő házasság kellekei s a morganatikus házasságnak mi a jogi természete. A házi statutum mindössze arról rendelkezik, hogy a gyakorlatból ismertnek feltételezett morganatikus házasság megkötésének a család belső rendjében mik a feltételei. Nincs hát szó semmiféle titokról. Tudjuk immár, mi van a házitörvényben; s tudjuk azt is, mi nincs benne. Ami benne van, az sehol és semmiben nem ütközik közjogi törvényeinkbe. Titkos klauzulák, rejtett jogszabályok a magyar alkotmány kijátszására, a törvényes trónöröklési rend felforgatására sem a multban nem voltak, sem most nincsenek benne. Mikor Széll Kálmán az igazságügyi bizottságban ugyanezt állította, az ellenzék válasza az volt, hogy ilyen pusztá állításokra nem lehet hajtani, mindezekről az országgyűlésnek kellene közvetlenül meggyőződést szereznie, de erre a parlamentnek a kormány nem fog módot adhatni soha. Hát most itt a mód. Széll Kálmán kieszközölte a felséges urtól a házi törvény házasságjogi részének közzétételét. Ma hallotta az egész parlament, holnap olvasni fogja az egész ország. Amit profán szemek elől feltétlenül elzárta titoknak mondtak, azt most köztudomásra hozta az őszinteség diplomatája. A parlament tapsai üdvözölték ezt a gyönyörű politikai cselekedetet. S az egész nemzet közvéleménye osztzkodni fog ebben a lelkes elismerésben.

A házi törvény tehát nem foglal magában semmi törvényteleniséget, semmi elrejtendőt, semmit, ami bevallható nem volna. Azt igenis kimondja, hogy mi történik morganatikus házasság esetén. De ezt is csak abban a formában, hogy egyszerűen regisztrálja az ismertnek feltételezett s csaknem

T Á R C A.

Grünwald Béla sirjánál.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Irtá: *ifjabb Ábrányi Kornél.*

Páris legrégebbi és legnagyobb temetőjében, a XIV. Lajos gyóntató papjáról elnevezett *Père Lachaise*-ben aluszsa örök álmát Grünwald Béla. Sirja a dombtetőn van; kelet felől nem messzire a *Molière* és *Lafontaine* és tovább az *Abélard* és *Heloise* sírjaitól; észak felől pedig az ez évben felállított hullaégető ház (crematorium) és a hamvokedrek őrzésére szánt magas falak közvetlen közelében. A vezető, aki a temetőben kalauzol, mind jól ismeri e sirt, és hamar rátalál. Azért-e, mivel nagyon sokan keresik fel és nagyon sokan látogatják? Nem. Hanem azért, mert az egész rengeteg temetőben, ahol minden siron francia a felírás, csak egyetlen egy sírkő akad, melyen ninesen egyetlen francia szó sem. Erről ismeri minden guide; s ezen kívül még csak annyit tud róla, hogy aki ott alszik, magyar képviselő volt és öngyilkos lett, s hogy a morgue-ból vitték oda. A vasrácsozattal elkerített sír felett, a vízszintes fekvő fehér márványlapon, magyarul, nagy s széles betűkkel ez van felírva:

Grünwald Béla,
országgyűlési képviselő
† 1891. május 2.

A magyar állameszme törhetlen apostola.

Valóban az volt. Még abban az időben, mikor az állameszme gyűlölt volt és félelmetes, mert a régi Gosamntreich utját s eszközt látták benne; abban az időben, mikor minden ellenszenv, mely

a közösgyes közjogi alap ellenében összegyűlt a magyar kebelben, imádatserű rajongássá vált a vármegye iránt, s az alkotmány és a magyarság biztosítékának egyedül azt tekintették, hirdelve, hogy a vármegye a parlamentáris kormánynak nem szubordinálva, hanem koordinálva van: abban az időben Grünwald Béla már nemcsak tudta, hanem merre is *nemzeti ideál* gyanánt látni s dogmaként állítani fel az *állameszmet*; s ki merne mondani, hogy a magyar állameszme fölépítését a *közigazgatás államosításán* kell megkezdeni.

Senki előtte Magyarországon nem proklamálta ezt. Mert báró *Sennyey Pál* is, aki 1872. őszén, a képviselőház tapsai közt boesátotta szárnyra az „*ázsiai állapotok*”-ról mondott jelszót, nem fejtette ki ennek tartalmát s megmaradt az általánosság félhomályában. S Grünwald Béla már 1874-ben, tehát majdnem egy évvel a *szemplényi pontok* előtt kiadta „*Közigazgatásunk és a magyar nemzetiség*” című könyvét, melyben megmutatta a magyar állam dekompozícióját, ha a nemzet az egyedüli fegyvert, melylyel szabadon rendelkezik, a közigazgatás államosítását nem ragadja kezébe.

„Az állam valóban a személyi élet legmagasabb formája — írja Grünwald Béla. — Ez foglal össze nagy területeken elszórt milliók közös öntudattá, közös, nagy célokban összefort *egységé*, öntudatosan akaró, eslekvő személyiséggé. Az élet minden egyéb formája szűk és tökéletlen, mert az ember lényegének csupán egy vagy több momentumát, de nem az egészét foglalja magában; az állam azonban emberi természetből eredő célok összessége s teljessége, az emberi nagy célok valóításának egyedüli eszköze. Az állam maga is és pedig a legmagasabb személyiség. Magasabb természete abban nyilvánul, hogy míg az egyes emberben az emberi természet egyes momentumai határozatlan s fejletlen alakban vannak meg, addig az államban önálló nagy organizmusok alakjában jelennek meg.”

„Ami pedig Magyarországi lakosságának min-

den osztályát jellemzi, az, hogy mindent az államtól várnak, de az államnak nem akarják megadni a magáét.”

Ebben a könyvben Grünwald Béla tükröt tartott a magyar nemzet szeme elé, épp úgy mint egykor gróf *Széchenyi István* a „*Hitel*” című könyvben. Megindította az eszmék forrongását és porrá törte azokat a hamis illuziókat, melyek a magyar közvéleményt a hipnózis erejével kergeték az egyik logikai ellentmondásból a másikba. Az akkori zolyomi alispán alakját gyűlölet és esodlát vette körül. Csakhogy már akkor megtörtént vele, hogy azoknak a nagy igazságoknak, melyeket zászlajára írt, semmisen ártott inkább, mint az, hogy egy évvel később a „*közigazgatás államosítását*” a *Sennyey* vezérlete alatt alakult *konzervatív* párt vette fel programjába. Grünwald Béla azzal mutatta meg, hogy nem a konzervatívok intenciója szerint törekszik az államosításra, hogy nem csatlakozott a konzervatívokhoz; hanem kiadta 1876-ban másik könyvét e cím alatt: *Közigazgatásunk és a szabadság*. Ennek a könyvnek éle a konzervatív ellen irányult; s gyönyörű érveléssel bizonyította, hogy a magyar állameszme *leike* csak a *szabadelviség* lehet. De egyik könyve sem tett olyan nagy és általános hatást, mint az, melyet *Felvidék* címmel adott ki 1878-ban, s melyben kézzel foghatólag illusztrálta az összefüggést a vármegyei rendszer és a *nemzetiségi aknamunka* közt, nemkülönben a felekezeti autonómia vérszeleit a nemzetiségi politikában. Ebben az évben képviselővé választották s ő a szabadelvű párthoz csatlakozott. A szabadelvű pártban már nagy tábora volt. A legelőkelőbb szellemek vallották vele a szolidaritást. De *Tisza Kálmán* még mindig a megyei rendszerhez ragaszkodott. Elvesztvén népszerűségét a közjogi politika és ez általa kötött kiegyezési politika, valamint az okkupáció miatt, nem akarta fölvenni a harcot a megyei autonómistákkal is. S itt áll be Grünwald Béla nézve az a dilemma, melyben későbbi

európaszerre divó jogszokást, ilyen esetekre nézve megszabja a család belső rendjében követendő eljárását. A morganatikus házasság intézményét tehát nem dekretálja, sőt forma szerint még csak be sem fogadja, hanem hozzá alkalmazza egyszerűen a királyi ház családí jogrendjéhez.

S itt szerencsésen elérkeztünk volna az ügy jogi oldalához, amelyről e lap hasábjain már annyi szó esett. Széll Kálmán jogi okfejtésének egyszerűsége és világossága valószínűleg klasszikus volt s fölsőlegessé tesz minden kommentárt. Aki ezt a hatalmas érveléncet végig olvassa, abban nem maradhat a kétségnek árnyéka sem. Hogy a főhercegi jelleg a magyar trónöröklésnek épp olyan lényeges kelleke, mint a többi minősítő feltétel, ahhoz a miniszterelnök szellemes és logikus bizonyítása után többé szó sem fér. Valamint kétségtelemné lett az is, hogy a morganatikus házasságok jogi következtetését maga a magyar törvényhozás is eddig állandóan honorálta és teljesítette. Az ellenzék még diskurálhat ezekről a dolgokról, de amit mond, üres szóbeszéd lehet csupán. Hasznát ennek az akadémikuskodásnak az ország nem fogja látni. Ellenben kárt tenni vele a Széll Kálmán pozíciójában még kevésbé lehet. A minap jeleztük már, hogy ebben a kérdésben fölfelé zavarba ejteni Széll Kálmánt senkinek sem lehet. Ma megjött erre a döntő bizonyíték a házi törvény bemutatásában. Azt az államférfiut, aki ő felségénél ezt ki tudta eszközölni, hiába ostromolja az akadémikusok ellenzéki taktikája.

Legyen tehát vége ennek az áldatlan akadémikuskodásnak. Hadd tárgyalja a magyar országgyűlés ezt az ügyet tüzetesen, de méltóságosan is. Ési ne akarjon a magyar parlamentben senki mesterséges ellentéteket konstruálni akár a trón legközelebbi várományosának köteleességűdása s a magyar nemzet lovagiasága közt, akár pedig abban az érzelmi világban, amelynek légkörében Ferenc Ferdinánd és az ő szívének választottja — a saját erős elhatározásuk folytán — életük boldogságát az elmaradhatatlan közjogi következmények önkéntes elvállalásának árán váltották meg. Persze, hogy fáj a magyar nemzetnek az a tudat, hogy jövendő királyunk hitvese nem lehet magyar királyné. De hisz nem csupán minékünk fáj ez, hanem

fáj bizonyára önekik is. Am ha ők nem találták tulmagasnak az áldozatot életük boldogságának kivívásáért, ha bele tudtak nyugodni ők, hogy szívüknek frigeve ilyen áron is létrejöjjön, miért ágaskodnék a magyar nemzet lelkiismerete az ellen, amit ők nyugodt mérlegelés után, lelkiismeretükkel számolva, elfogadtak? Azzal a poézissal szemben, amelynek ragyogásával az ellenzék hintette be a jövendő királynak a tróntól elzárt hitvesét, Széll Kálmán költői fantáziája ma megrajzolt egy másik poétikus képet. Képet a király hitvesének, aki lemondott arról, hogy osztályosa legyen férje fejedelmi fényének, de akinek lelke vágyát kielégíti s életét megédesíti az a szép és nagy hivatás, hogy a családi tűzhely melegénél boldogságot árasztson szeretett hitestársára s akit e magasztos feladata teljesítésében a lovagias magyar nemzet hődotlata és szeretete fog kísérni. Ennek a képmegízmosabb a valósága's üdőbb aköltészete, mint azé a másiké. A magyar nemzet szíve megérti és átérzi ezt a poézist, amelynek Széll Kálmán ma lendületes hangú s mesteri formájú, csaknem lírai szépségű kifejezést adott. Az ellenzék a királynét reklamálja a trónörökös hitvesében. Széll Kálmán ellenben az erős és nemeslelkű asszonyt magasztalta, aki nem kíván magának helyet a férje trónján, mert érzi és tudja, hogy királyi palást nélkül is tud szerető feleség és gyöngéd édesanya lenni.

ORSZÁGGYÜLÉS.

Budapest, október 31.

Ha a mai ülésből kihatásítjuk a *Polezner* Jenő beszédét (és nem esik vele nagy sérelem a történelmi teljességen), az időn két szónok osztozott, de az ülés csak az egyiké volt...

A Széll Kálmáné. Övé egészen s az ő beszédének hatása alól ez a vita magát többé ki nem vonhatja. Pedig még sok szónok van hátra s ahogy ma egy parlamenti mot konstatálta: az előlék jegyzők száma is szaporodik. Ma ugyanis már nemesak Szilágyi Dezső jegyzett, hanem *Eötvös* Károly is. Mert bejött a vajda is, amiből a szélsőbal új reménységet merítene, ha bizni merne a vajda szándékának állandóságában.

— De beszélek — bizonykodott ma a fo-

lyosón. Csakhogy a legközelebbi ülésig is két nap van még hátra s az egy kicsit hosszú idő.

Hogy visszatérjünk az ülés két szónokára, *Rátkey* László beszélt elsőnek és bár temperamentumos volt ma is, de az érdeklődés a miniszterelnök beszédére várakozott és a szélsőbal kitűnő poétája igazi hatást csak egy fölsőleges mondásival tudott aratni. De ezzel a mondással halhatatlanná tette magát a karzat asszonyai szívében. S szép mondás is volt.

Azt mondta *Rátkey* s az egyenranguságot akarta vele lerontani:

— Minden magyar asszony úgy született, hogy királyné lehessen!

Oh, hogy tapsolták ezért a rajongó felkiáltásért. S ebbe a tapsba szoritotta a szélsőbal egész elismerését, mert máskülönbben a beszéd közjogi fejtegetései nem igen voltak rá alkalmasak, hogy bárkit is tapsra ingereljenek.

Az ülés karakterét, de talán az egész nagy vita karakterét is az a hatalmas beszéd adta meg, amelyvel ma Széll Kálmán miniszterelnök az egész nagy többséget felvillanyozta. Ez a beszéd a nagy parlamenti szónoklatokra emlékeztetett mesteri fölféltésével, hangjának eszadulatos változosságával, a mélységes komolyság és a játszi enyvelgés váltakozásával, polemikus részeinek erejével, kutató passzusainak tudományosságával s az egészen magával ragadó temperamentumával. Egy széles, hatalmasan átgondolt és brilliánsan előadott beszéd volt ez s az első peretől fogva végig hatalmában tartotta az egész hallgatóság osztatlan figyelmét. Ha a tudomány legmagasabb fóruma előtt kellett volna törvényjavaslatát megvédenie, a miniszterelnök akkor sem mélyedhetett volna több ambícióval és nagyobb sikerrel témájába s amellet minden szavából kiesendült az alkotmányunk s a parlamentnek tiszteletben tartása, de mindig azzal az őszinte szeretettel párosulva, amelyvel a trón felé minden magyar ember néz. A t. Házat meg kellett e beszédnek kapnia és meg is kapta. Nagyobb sikere még alig is volt beszédnek ebben a parlamentben.

De mint virágok a hatalmas folyam hullámain, kedves mondások is ringatóztak a nagy beszéd árjában. Egy-egy közbeszólásra, amely az államtudóst szerette volna kivenni koncepciójából, a miniszterelnök megmutatta, hogy a közbeszólás őt nem zavarja, sőt humorának biztos uraként, készen találja. Így, amikor a főhercegi nyilatkozatról beszélt s egy szélbali Tamás azt kiáltotta

tragikumának esirája megfogamzott. Két évig várt a szabadelvű pártban s két év múlva föltette a kérdést Tisza Kálmánnak: elfogadja-e a közigazgatás államosítását vagy nem fogadja el? — Tisza Kálmán nemmel felelt s Grünwald az ellenzékre ment.

Megjelenése az ellenzék soraiban rögtön érezte hatását. Az ellenzék különböző árnyalatai forrongani kezdtek s Grünwald Béla már azt hitte, hogy elérte célját. Nagy válságok és összejutkozások után az 1881-ki választásra a közjogi alapon álló ellenzék már a közigazgatás államosításának programjával indult a harcra s e programot nem kisebb ember dolgozta ki, mint Szilágyi Dezső. De azután csakhamar következtek a személyes versenyek. S Grünwald Béla, aki az eszme fanatikusa volt és a taktika hatalmi játékaik iránt érzéketlen, azokban nemesak járaltan, hanem ügyetlen is, — egyszerre csak azon vette magát észre, hogy nem ülök bele a szituációba. És innen kezdve évről-évre jobban hül ki reménye s lelkesedése. Végtelenül finom szelleme, s a legmagasb humorrall megáldott kedélye még egy ideig ellentáll a végső kiábrándulásnak, melyet mindig csak egy hajszál választ el a kétségbeeséstől, — de érzi, hogy az ellenzék hadmozdulatai következtében mind távolabba tolatik a saját eszményeitől. A baráti érzések kultuszában keresi a kárpótlást: de ez a kultusz csak akkor lehet életforrás, ha viszonyos. S a viszonyosság nézve kezdenek kételyek támadni benne. Sokszor úgy tűnik föl neki, mintha ama pártban, melyért oly sok áldozatot hozott, fölsőleges volna, sőt talán alkalmatlan is. Mint a delegációnak tagja, észreveszi, hogy vannak, akik helyére pályáznak, s hogy e kérdés „vitákra“ ad okot, — tehát sietve húzódik vissza. Majd felöltök előtte, hogy ama párt vezetésére, melynek ő is tagja, oly befolyások érvényesülnek, melyek az állameszmének rendi érdekeiből nem baráta. A pártkötélekek által tehetetlené téve, a történetírésba mélyed s 1889-ben megjelenik tőle a *Régi Magyarország*. A lelkesedés, melylyel a könyvét fogadták, lelkeknek rugé-

konyságát egy időre visszaadta. De e könyvben kegyetlen igazságok vannak, — s annak a pártnak ellenfelei, melynek ő is tagja, kihasználják e könyvet azok ellen, akik a mérsékelt ellenzéken irányadók. Erzi maga körül a hüvősséget, s hogy kiengesztelést nyujtson pártja irányadó tényezőinek, az *Új Magyarország* megírásába kezd. *Széchenyi* választja tárgyául a történet-politikai elemzésnek. Meg akarja mutatni, hogy az új Magyarországot a magyar nemesség pártatlan áldozatkészsége teremtette meg. De ez a könyv nem lelkeknek átszűrt meggyőződéseiből, hanem csak az opportunitás céloztos leleménységéből fakad. És sokszor, akarata ellenére, éppen az ellenkezőjét bizonyítja annak, amit maga előtűzött. Mindazokkal, akik a Grünwald Béla idealizmusáért lelkesedtek, mert abban a demokratikus eszmék feyvertárát látták, a partikularizmus, a rendiség és a társadalmi reakció ellenben, — nyílt meghasonlásban érezte s látta magát. S ezek ha ellene nem is, de elfordultak tőle, mert életének egész irányával ellentétben látták. Erre az időre esik az is, hogy a kormánytól régi nemesiségének felújítását kérte, s meg is kapta, s ezt a hivatalos lap ki is hirdette. S azt hitték, hogy önmagáért teszi: pedig unokafivérének fiaira ruházta át. De a hamis szín megvolt: s fokozta ezt ama párthoz tartozása, melyből már akkor a liberális elemek Szilágyi Dezsővel együtt, majd mind kiváltak. S mikor a mérsékelt ellenzék, a Tisza Kálmán bukása után a fuziót, melyért Grünwald Béla annyira kitette magát, visszautasította, — utolsó reménye is elszállt, hogy eszményeiért valaha még küzdeni foghat az aktív politikában. De minek e lelkiállapotot bővebben esztelni? Megmondja ő maga abban a levelében, melyet *Mentonéből*, halála előtt néhány hónappal írt. Elég e levélnek csak következő sorait idézni.

„En már előbb is súlyos kríziseken estem keresztül. Nevezetesen 1883-ban, mikor Szapáry ügyetlensége következtében a horvát kérdés me-

rült fel. A nemzet akkor oly gyengének, oly tehetetlennek tűnt föl előttem, mint azelőtt soha, s én kétkedni kezdtem fennmaradásának lehetőségében. Oly kevés benne az értelmi s erkölcsi erő, hogy ezen veszélyeztetett ponton nem tarthatja fenn magát. A magyar nem állami lény. Az állam neki sok, oly nagy eszme, mely a magyar agyvelőbe nem fér, oly cél, melynek megvalósítására nincs elég erkölcsi ereje. Nem is nemzet még s nem is lehet azzá, az állam és intézményei nélkül. A magyaroknak nincs igazi nemzeti érzelme és önérzete. A magyar eszménytelen, közönséges kis érdekeit hevíli; a nemzet léte, legfőbb érdekei, hatalma, uralma nem a magyar eszményei, s azért nem is vált politikai céljává, mértékévé, s azért nem képes nemzeti politikát koncepcióni s eszközeit megalkotni. A magyar ember lelkesedéssel ragaszkodik mindenhez, ami a nemzetre nézve kártékony, s attól irtózik, ami az erő és hatalom kuforrása. El van merülve alacsony érdekekbe s ezért mindent félaloz, még nemzete alkotmányát, lételet is. Ha választása van az ő kis érdeke s a nemzet nagy érdeke közt, habozás és lelki-furdalás nélkül az előbbit választja. A magyar nemesak felekezettét, meggyéjét, városát, faluját, nyomorult érdekeit, de még szubjektív érzékenységét sem áldozza fel a nemzet érdekeinek. A magyar, mert eszménytelen, nem tud még eszméket szolgálni, nem ismeri e szolgálat nagyságát, kéjét, s nem is vágyódik utána. A magyar feygelmezetlen, mert eszménytelen, s egyéniségét nem képes az eszménynek feltétlenül alárendelni, s magát az eszmény eszközevé tenni. A „köz“ sokkal gyengébb benne, mint a magán szempontok. Azért „egyéni“ önértzet van benne inkább, — már t. i. a jobbakban, mert a többiben ez sincs, — s ennek kedvéért lemond az eszmény szolgálatának diésőségéről, mert nem bírja el az ezzel járó megalázódást, s ami az igazi emelkedés és nagyság, azt súlyedőnek és önmegsemmisítésnek tartja. Lehetőség-e, hogy a magyar, így alkotva, fenntarhassa magát eszményekért lelkesülő, öntudatos, logikai s eszményeket szolgálni tudó elemek közt?

közbe, hogy mért nem mutatja be az eredeti nyilatkozatot, Széll Kálmán általános derűtség közben jegyezte meg:

— A nyilatkozat alatt olvasható, hogy a másolat hitelességével én is bírok!

Még kedvesebb volt, mikor a sokat emlegetett *Hausgesetz* dolgáról beszélt és hajlandónak nyilatkozott annak a házassági és örökösödési ügyekre vonatkozó részeit a t. Háznak felolvasni. (Fekle is olvasta.) Ekkor ugyanis *Falónyi Géza* már nem érte be annyival, amit régebbi kormányelnököktől talán remélni se mert volna s már közbeszólt:

— A többit mért nem olvassa fel?

S ekkor a miniszterelnök mosolyogva szólt:

— Persze a képviselő ur a *vagyon*i részre kíváncsiabb volna!

Nevetett az egész Ház. És hasonló derűtség támadt akkor is, mikor a miniszterelnök egyes, türelmetlenül közbeszólokna enyelegve magyarázta meg, hogy *hallgatásukat nem értené félre* s éppen olyan kevéssé venné belegyezesnek, mint ahogy az ő részéről sem jelent az hozzájárulást, ha *hallgatva* fogadja a szélsőbal szónokainak fejtegetését. Hát csak állják meg hallgatással, ha nem is értenek vele egyet.

Ezek a játszi mondások azokat is megnyerték, akik a hatalmas beszéd igazi gyöngyeit, a közjogi és politikai fejtegetéseket nem is appreciálták értékük szerint. S végezetül az egész hallgatóság lelkesedését tűzte fel az a poétikus hang, melylyel a tegnapi szónokok pszichológiai és lendületes magyarázatait lerontván, éppen a jövődöbéli király hitvesére hivatkozott, mint aki boldogító szerelmével könnyűvé fogtatni királyi férjének helyzetét. A fenséges nőnek ez könnyű lesz, hiszen ami történt, az ő akaratával történt s helyzetét a magyar nemzet lovagiasága meg is fogja még könnyíteni. Mert ha nem is lehet magyar királyné, mert *naga akarta* így, de ez a magyar nemzet szeretetével, tiszteletével és rajongásával körül fogja övezni, valahol csak megjelenik.

Az egész Ház talpon volt. A gyönyörű befejezés kiváltotta a szivekből a legnagyobb lelkesedést s a miniszterelnök felé megindult a gratulációs bucsujárása. Éljenzések és tapsok között siettek feléje a hívek s a karzat láthatta, milyen lelkesedéssel csung pártja a miniszterelnökön.

Egyébként az ülés végén *Endrey Gyula* még

interpellált a helységnevekről szóló törvény végrehajtása ügyében. Szombatig pedig nem lesz ülés...

A képviselőház ülése október 31-én.

— Kezdeté délelőt 10 órakor. —

Elnök: Perczel Dezső.

A kormány részéről jelen vannak: *Széll Kálmán* miniszterelnök, *Plósz Sándor*, báró *Fejérváry Géza*, *Hegedűs Sándor*, *Wlassics Gyula*, *Cseh Ervin*. Napirenden van

a t. önrörökös nyilatkozatának beiktatása

című törvényjavaslat tárgyalása.

Rátay László előrebocsátja hogva olyasmit mond, amit csak az immunitás védelme alatt mondhat el, azt tisztán a hazaszeretet sugallatából teszi. A nemzet abban a hitben volt, hogy az 1723. évi t. c. a trónörökösleg végleg szabályozta s nem is vetődött fel mostanig semmiféle kétség. Ha az a törvényjavaslat megszavaztatik, akkor a nemzet királyválasztási joga is dubiózussá válik, mert a *Hausgesetz* kijátszhatja azt. Ma olyan királyunk van, aki alkotmányos érzesű. De a Habsburg-trón sok királyt adott már, aki nem respektálta az alkotmányt. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbalon.) A magyar alkotmány védelmében hulltak el *Zrinyi*, *Frangepán* és a 13 aradi vértanú és halt meg számkivetésben *Rákóczy Ferenc*. 1723-ban meg volt törve a nemzet akaratja és szabadsága. Az ország meg volt szállva Habsburg-házi zsoldosokkal; a lelkekben élt még az 1711 képe. Tehát nem a Habsburg-ház iránt való szeretet, hanem a belvillongások elkerülése után való vágy kényszerítette a karokat és rendeket arra, hogy lemondva a szabad királyválasztási jogról, a Habsburg-ház örökösödését elismerjék. De a magyar törvények csak magyar viszonyok szerint magyaríthatók, tehát az 1723. évi törvényeinket is a mi érdekeink szempontjából kell megítélnünk.

Valahányszor olyan jogokról van szó, melyek törvényeinkben le vannak írtva, de életbeléptetve nincsenek, jogászaink mindig kicsinyítő szemüveget vesznek föl. De ha az uralkodóház jogairól van szó, akkor megfordítják véleményüket.

Felveti a kérdést, hogy *Ferenc Ferdinánd* trónralépése esetén neje magyar királyné lesz-e, vagy nem. A magyar közjog szerint igen. A nyilatkozat után nem. A magyar nép milliói előtt is az lesz, mert az nem ismer fokozatosságot a hivestárs minőségére nézve. A törvényjavaslatot nem fogadja el. (Éljenzés és tetszés a szélsőbalon.)

Pölcner Jenő: Nem tesznek azok a nemzetnek jó szolgálatot kik pusztán oktalan lojalitásból elhallgatják az igazságot s törvényjavaslat tárgyalásánál azért, hogy maguknak érdemeket szerezzenek. A benyújtott törvényjavaslat ellentétbe helyezi a nemzeti érdekeket az uralkodóház érdekeivel. Ennek pedig nem volna szabad megtörténnie már csak azért sem, mert a nemzet és a királyi ház érdekeinek azonosoknak kell lenniük. A trónörökös lemondhat saját trónörökölési jogáról, de utódairól nem, mert azokról a magyar közjog intézkedik. Ugyanez áll a trónörökös feleségének jogairól is. Ha a magyar királynak törvényes felesége van, akkor az királyné minden jogával és méltóságával. Ezt semmiféle udvari mesterke-

désekkel megváltoztatni nem lehet. A javaslat beiktatásához nem járul hozzá.

Elnök az ülést öt percre felfüggeszti.

A miniszterelnök beszéde.

Széll Kálmán miniszterelnök: T. képviselőház! (Halljuk! Halljuk!) Midőn először megváltt agyamban az az eszme, hogy ezt a főhercegi nyilatkozatot, amelynek beiktatásáról szó van, a magyar törvénykönyvbe be kell iktatni és ez iránt megtettem előterjesztésem, azon meggyőződésben voltam, hogy nem alkotmányunk sérelmével és megbontásával, nem közjogunknak fellöngésével, hanem alkotmányunk szellemében és értelmében járok el és közjogunk integritását és értelmes gyakorlatunkat és jogunkat tartom fenn, amidőn eképpen járok el. (Helyes és jobbfelől.) És azok, amiket én e két napi vita alatt hallottam és azok, amiket már hetek óta olvastam, ebben a meggyőződésemben engem megintatni képesek nem voltak. (Helyes és a jobb- és baloldalon. Felkiáltások a szélső baloldalon: Gondoljuk!)

En az hiszem, hogy a törvényhozási iránti tiszteletnek adtam legényesebb tanujelét akkor, amidőn ezt az álláspontot foglaltam el elejétől fogva; amidőn elhatároztam, hogy oly javaslatot teszek, hogy ide kell hozni a kérdést: a törvényhozási termébe. En a törvényhozásiak itélete és elhatározása alá akarom bocsátani, vizsgálja meg: a főherceg ő. és kir. fenségének ez a nyilatkozata, amelyről szó van, egyezik-e alkotmányunkkal és az örökösödési rendet meghatározó alaptörvényünkkel, amelyekkel egyeznie kell. (Helyes és jobbfelől. Mozgás és fölkiáltások a szélső baloldalon: *Amikor már jait accompi!* Zaj. Halljuk! Halljuk! Elnök esenget.) Akkor, amikor ezt a tisztelet tanusított a törvényhozási iránt, azt a vádat, melylyel illettem, e Házban kívül hónapok óta és ebben a Házban két nap óta, hogy én Magyarország alkotmányát fölforgatom és sértem, nem érdemeltem meg. (Ugy van! Ugy van! jobbfelől és a szélső baloldalon.)

És lehet-e akkor, amikor a törvényhozási elhatározása alá van bocsátva a kérdés, lehet-e akkor, mint az előttem szóltott tette, *becsmepéséről* beszélni? *Becsmepéséről* lehet-e beszélni akkor, amikor idehoztam az ügyet és itt áll a kérdés és ennek a Házban minden tagja szóhat hozzá. (Helyes és jobbfelől. Mozgás a szélső baloldalon.) Hát higgyék meg azok a t. urak, akik ilyen könnyen és ilyen pausaliert itélkeznek felettem, hogy kényelmesebb eljárás lett volna — nemcsak a mai napot értem alatta — sokkal egyszerűbb és ráim nézve kényelmesebb eljárás lett volna nem tenni semmit és ezt a javaslatot nem hozni ide, lát miről van szó? Egy fenséges főherceg ur, aki a trónhoz legközelebb áll, szive sugallatát követve, erős elhatározással és akaratával oly oly frigykötésre lépett és a házasságnak egy módját választotta, amelyről tudta és amelyről elismerte, hogy mily következtésekkel jár. Jár azokkal a következtésekkel, amelyek ő fensége nyilatkozatában benne vannak. Nem mondott le sem a maga, sem utódi nevében és családjáé és családjának, akik ezt állítják és családiki *Rátay László* képviselő ur, aki az imént vetette azt szememre, hogy ezért jövök összeütközésbe az 1867. III. törvényekkel, mert itt lemondásról van szó. (Halljuk! Halljuk!)

(Nem lemondás!)

Hát majd rá fogok térni és bizonyítani fogom,

célről, a *gazság legyőzéséről*, s a legnemesebb eszmények megvalósításáról.

Mentone nagyon közel van *Monte-Carlóhoz*. Mindenki, aki Mentoneban tel, (Grünwaldot éveken át torokbaja miatt küldték az orvosok oda.) bejár *Monte-Carlóba*, s akár unalomból, akár szórakozásból, rendszeren játszani szokott ott. De lehetnek önmagukkal meghasonlott lelkek, akik sem unalomból, sem szórakozásból, hanem játszani mennek oda, kétségbeesésből. Grünwald Béla is játszott. De későbbi tettének megítéléséhez tartozik azt tudni, hogy mikor Grünwald Béla azt a levelet megírta, amelyből a fentebbi idézetet vettük, akkoriban ő sokat nyert *Monte-Carlóban*, nagyon sokat nyert. Olyan ember, akinek a lelki egyensúlya megvan, határt tud szabni minden szenvedélyének, — csak olyan ember nem, akinek lelki egyensúlya nincs meg s nem is térhet vissza többé. Az életcéljaikban bukott emberekből lesznek rendszeren a szerzene bolondjai. Képtelenül merészek, mert az az érzésük, hogy *nincs több vesztési valójuk*. Az a levél, melyből idéztünk, 1891. január havában kelt; s Grünwald Béla balszerencséje a *monte-carlói* banknál 1891. március havában kezdődött el. De ki az, aki Grünwald Bélát, munkarejének javában, oly névvel, oly iró tehetséggel, amilyen az övé volt, — tönkrelt ment embernek tarthatta, teljesen vagyontalanul is? — Tollával nem egyszeresen, de hatszorosan kereshette volna meg azt, anirezsüksége volt. Hisz három nyelven, magyarul, németül, franciául, egyformán tudott írni. Mily tévedés tehát s mily igaztalanság azt hinni róla, hogy csak azért léte főbe magát, mert *Monte-Carlóban* egész vagyonát elvesztette. Nem valószínűbb-e, hogy az után a bukás után, mely lelkét, életkedvét összetörté, főbe léte volna magát akkor is, ha nyer? — De tragikumához tartozott, hogy amint hamis színbe jutott élete, hamis színbe kellett jutnia halálának is. Majd eljön az idő, midőn a még diskrét részletekről le fog hullani a lepel — s tisztán fog állani nemes és szerencsétlen alakja.

Csak az öngyilkosságát megelőző napok történetét kell ismerni, csak azt a kegyetlenül pajkos játékot kell tudni, melylyel a saját haldoklását s halálát napról napra maga jelentette be, — hogy tisztán lássuk az okokat, melyek a pisztolyt kezébe adták. Eszrevétlenül akart a világból kiszubanni, névtelenül akart elenyészni, — s még ez sem sikerült neki!

Oly sok év óta vágytam arra, hogy Grünwald Béla sírjára virágot vigyek s e sír előtt levett kalappal álljak; csak az idén, a hervadás hónapjának egyik hangulatos és a természet ifjúságától mosolyogva bucsuzó alkonyán juthattam el oda. S mint az a halálra itélő ifjú kommunista, akinek utolsó éjszakáján, néhány órával a kivégzés előtt, sehogysam tudott egy vidám, pajkos Mozart-féle dallam kimenni a fejből, — ugy én is, szemben azzal a megható tragikummal, amely ama síron ül a *Père Lachaise* tetőjén, nem tudok szabadulni Grünwald Béla mosolygó szeméitől s finom gunynyal körített ajkaitól, melyekkel réam annyiszor nézett. Nem volt ember, aki a legmagasabb humornak annyi adományával lett volna megáldva, mint Grünwald Béla s nem volt humorista, aki annyi művészettel tudott volna jellemezni, mint ahogy ő legszellemebb karikatúrát rögtönözött. Elvezet volt társasága, kinoses bányá volt szíve, és szikla volt barátsága. Más ember csak a más kárán tud úgy nevetni, mint ő tudott a saját apró bajain, melyeknek komikumát a legmesteribb formákba ő maga öltöztette. S hova lett mindez? Micsoda rémületes undor s micsoda irtóztos kiábrándulás vagy csalódás rombolta le a mindezt? — S végül nem hazugság e ama sírfelirat is? — A magyar állam-eszme törhetetlen bajnokának mondja azt, aki valóságban a magyar állameszme megtört bajnoka lett! De megszólalt a temetőben az estharang! Mennem kell. — Isten veled Béla! Te magad ott kúnt, itthon pedig *könyveid* vannak eltemetve!

hogy kellemetlen lehet a vita a főhercegre vagy hitvesére, nem határoz az időpont, ezt akkor ép úgy lehetett volna kellemetlenebb tenni, mint most. De az orvosias nem az időpontban van, hanem abban, hogy igyekezzünk ennek a kérdésnek komolyságához, méltóságához és kényes természetéhez képest úgy tárgyalni, (Élénk helyeslés a jobboldalon.) azzal a nyugalomsággal és azzal az óvatossággal és azzal a kiméletelemmel, amellyel az ilyen kényes és az érzelmeik mélyébe nyúló kérdéseknek tárgyalatni kell. (Élénk helyeslés a jobboldalon.)

(Az okirat.)

Azt mondja Rátkey László t. képviselő ur, hogy miért nincsen itt az okirat. A miniszterelnöknek, mint magánembernek hisz, de az nem elég, ha a miniszterelnök azt mondja, hogy ez az okirat megjelöl annak, ami be van cikkelezve. Ami ezt az okiratot illeti, már a bizottság jelentéséből is felvilágosítást nyerhetett volna a t. képviselő ur, mert ha ő azzal kezdte volna az érvelését, hogy a miniszterelnök nézetét nem ismeri, mert az indoklás nagyon rövid és a miniszterelnök eddig nem szólt, hát az én nézeleimmel megismerkedhetett volna a t. képviselő ur, hogyha méltóztatott volna az igazságügyi bizottságba előadni. Arról én nem tehetek, hogy nem volt ott, de én már ott kijelentettem, hogy az okirat benyújtása a legkisebb akadályba vagy aggályba nem ütközik. Abszolút nem. Ha követeli a t. Ház, ma leleszem a Ház asztalára. En azt jelentettem ki, hogy az okirat magyar eredetiben lett kiállítva és magyar eredetiben lett aláírva és azt hiszem, hogy a t. képviselő urak ezt nem is kontrovertálhatják.

Az eredeti, a magyar nyelven kiállított és aláírt eredeti okiratot, mondom, azért nem hoztam ide. mert ma e törvény megalkotása nem úgy történik, mint 1867-ben, hogy hivalkozunk okmányra, hanem becikkelyezzük az okiratot szóról-szóra. Ha ott van az igazságügyi bizottság jelentésében, pedig ott van, hogy „a másolat hiteltől a miniszterelnök”, bocsánatot kérek, már csak egy közjegyzőnek hitelségével én is bírok. (Tetszés és derültség a jobb- és baloldalon. Mozgás a szélsőbaloldalon.) Ez nem a magánember másolata, hanem igencs közokirat, amely közokiratról be van bizonyítva, hogy egyszerű az eredeti okirattal. (Tetszés a jobb- és baloldalon. Mozgás a szélsőbaloldalon.)

Azt mondja a t. képviselő ur, hogy ez mégis trónlemondás. Bebizonyítottam, hogy ez nem trónról való lemondás. Azokat a bizonyítékokat fel nem sorolom. A főherceg nem mond le semmiről; elismeri magára nézve beállottának annak az intézménynek kivételéseit és joghatályait, amelyről az előbb szóltam: itt semmi egyéb nincs.

(Az osztrák becikkelyezés.)

Azt kérde a t. képviselő ur, vajon Ausztriában be lesz-e cikkelezve? És úgy látszik, ez is bántja a képviselő urat, ettől fáj a képviselő ur feje. (Halljuk! Halljuk! A jobb- és baloldalon.) Ez egyszerűen így áll. Hogy mi fog történni az osztrák törvényhozásban, az a végén nem az én dolgom. De hogy az a kérdés, vajjon ott becikkelyezték-e vagy nem, hogy az az osztrák alkotmányosság kérdése lenne, amint ezt Rátkey t. képviselő ur mondotta, azt tagadom.

Minden ország a maga alkotmányát és közigazgatását akként interpretálja és akként éli vele, amint legjobb belátása és nézete szerint az ügye áll. Ausztriában nem cikkelezték be Ferdinánd király és ottani császár trónlemondását, nem cikkelezték be Ferenc Károly főherceg lemondását trónigényéről és nem cikkelezték be Miksa császár trónigényéről, pedig a Reichsrath együtt volt. Egyszerűen tudomásul vették. Tehát ottan ezt se szükséges ezen precedensek alapján becikkelyezni. (Igaz! Ugy van! a jobb- és baloldalon.) De valamint eddig nem hallottam kifogást arra nézve, hogy azért, mert nem cikkelezték be Ausztriában annak idején Ferdinánd lemondását, az nem alkotmányos tehát ott nincs alkotmányosság, ugy ebből az alkalmából se fogadom el ezt a kifogást.

(Királyné?)

Rá kell térnem a harmadik csoportjára az érveknél, amelyekkel felhozott Kossuth Ferenc t. képviselő ur, rá kell térnem, hogy beszámoljak minden — szerintem — lényegesebb kérdéssel, így arra is, amelyben egyenesen aposztrofált Rátkey László t. képviselő ur, hogy ugyanis feleljen a magyar miniszterelnök arra, lesz-e Ferenc Ferdinánd főherceg hitvese magyar királyné, vagy sem?

A t. képviselő ur tudta, mit fogok felelni. Azt felelem: Ezen ünneplés nyilatkozat alapján, amelyet önön elhatározásából, önszántából, önkényesen maga a főherceg tett és azon egyezségek alapján, amelyek a főherceg ur ő fenségére és hitvese közt iennállanak és ebből az alkalomból létre jöttek, melyekben a főherceg nevének beleegyezése teljesen biztosítva van, ennek a főhercegre nyilatkozatnak az értelmében, amelyet most becikkelyezni készülünk, igenis, bármily fájdalmas legyen is, bármennyire sajnálom én is, épp úgy és nem kevésbé, mint a t. képviselő urak, igenis Ferenc Ferdinánd főherceg neje magyar királyné nem lehet. (Nagy mozgás és zaj a szélsőbaloldalon.)

Olay Lajos: Nekünk az lesz! (Derültség a jobb- és baloldalon. Nagy mozgás és zaj a szélsőbaloldalon.)

Székely Kálmán miniszterelnök: Ez egy végérvényesen eldöntött kérdés. És higgyék el a t. képviselő urak, (Halljuk! Halljuk! A jobb- és baloldalon.) hogy egykoron, ha — amit az isteni gondviselés sok idő múlva

adjon meg — Ferenc Ferdinánd főherceg ő fensége trónra lép, higgyék meg nekem, hogy én is épp oly tisztelettel, épp oly érzelmeivel és azt hiszem az egész magyar nemzet oly tisztelettel, (Nagy zaj a szélsőbaloldalon. Halljuk! Halljuk! A jobb- és baloldalon.) oly érzelmeivel fogja ő fensége hitvesét odakísérni. (Zaj a szélsőbaloldalon.) És mely tisztelettel vesszük ma is körül, mint ő fensége törvényes nejét. És ezzel a tisztelettel fogjuk övezni abban a családi szentélyben, amelynek boldogságot adni az ő férje, maga és családja számára ó van és lesz hivata és ahová ennek a nemzetnek épp úgy fel fognak szállani a fohásza, ha nem látjuk is a trónon egy oly akadályt, amelyet önmagunknak saját erős elhatározása és a tények gördítettek elébe. (Élénk helyeslés jobboldal.)

(A néppárt indítványa.)

Hátra van, hogy pár szóval szót adjak arról, hogy a Rakovszky István, gróf Zichy János, gróf Zichy Aladár, Meszlényi Pál, Páder Rezső, Molnár János, Buzáth Ferenc, Farkas József, Major Ferenc és Juris Mihály által beadott indítványt, melyet Zichy János ur volt szíves megmutatni, a magam részéről miképp fogom fel és mi vele szemben az álláspontom. Amit a képviselő urak a törvényjavaslat első bekezdésébe felvenni akarnak, azt én oly kardinális tételnek és igazságának tartom a mi közjogunkban, amelyhez szó nem jár, amelynek igazságát felszólalásom legelején egész erővel és tölem telhető kimerítő érveléssel hangsúlyoztam. Akik részt vettek az igazságügyi bizottságban, tanúságot tehetnek mellette, hogy felszólalásomban mindig azt jelentettem ki, hogy a magyar trónörökösödési rendet és jogot és mindent, ami azzal összefügg, kizárólag az 1723. I. és II. törvényekkel szabályozza. Hogy nem folyamánva az 1723: II. t.c. valamelyik más rendelkezésnek, az a mi törvényünk. Magyarország önálló rendelkezése az örökösödési jogra nézve. Ezt az igazságügyi bizottság jelentésében ki is mondta és amint hozzájárultam ehhez akkor, hozzájárulok itt is. De az az, valamint felvenni a törvényben és más azt helyesolni. En igenis nem tartom felelőndőnek a törvénybe, nem azért, mert nem helyeslem, hanem azért, mert nem látom át annak szükségét. Ez egy principiális kijelentés, amelynek nézetem szerint igen helye volt az igazságügyi bizottság jelentésében, de amelyet a törvénybe felvenni nem kell. A másik okom az, hogy a t. képviselő urak nem egy betoldást akarnak az átalalmi elterjesztett törvényjavaslathoz, hanem ök egyszerűen a törvényjavaslat első bekezdése helyére akarják ezt a nagyon helyes de principiális kijelentést tenni, minél fogva kiharadna belőle az, ami sava-java a törvényjavaslathoz, hogy a magyar törvényhozás megvizsgálva ezt a nyilatkozatot, kijelentette, hogy igenis az által, hogy felveszi törvénytarabába e nyilatkozatot, azt az 1723-iki törvényekkel egyezőtnek tartotta, hogy azért veszi fel mert vele egyezik és ha nem egyezne vele, nem venné fel. Ennek a diszpozitív kijelentésnek teljes kihagyása mellett annak a principiális felvetéssel éppen nem lenne értelme és nemcsak, hogy nem szükséges, de így egyáltalában nem is volna lehetséges mert akkor nyitva marad az a kérdés — akarattal történt-e vagy nem, nem tudom, hogy az a főhercegre nyilatkozat az 1723. törvényekkel egyezőtnek találhatik-e vagy nem. Már pedig én ezt nyitva hagyni nem akarom, mert azt tartom, a törvényjavaslat lényegének és a magyar törvényhozás ezen konstitutív kijelentése a törvényjavaslathoz egyik elengedhetetlen kelléke. (Élénk helyeslés jobboldal.)

(Tisztázás.)

En azt tartom és azokkal szemben, amiket Rátkey képviselő ur beszéde elején felhozott, hangoztatom és ezt komolyan és egész határozottan a t. képviselő uraknak a figyelmébe ajánlom, (Halljuk! Halljuk!) hogy nincs ennek az országnak érdekében, nincs az országnak jövője érdekében — pedig ez a fő dolog és ez a tekintet mindenek felett, — (Tetszés a jobboldalon.) hogy ezek a kérdések és ezek a kételyek, amelyek a t. képviselő urak felvetettek, meg ne oldásanak, tisztába ne hozzassanak, hogy az ezek iránti kétely és a felfogás bizonytalansága bevitések olyan körökbe, amelyekben a közjogi kérdések és a közjogi kérdések szubtilitásai nem ismeretesek. (Élénk helyeslés a jobboldalon.)

Azt hiszem, hogy amint nem azt tartottam elejétől fogva, mióta ezzel a kérdéssel foglalkoztam, — pedig a t. képviselő urak elvethetik, hogy igen sokat foglalkoztam vele és sokat tudnék arról beszélni, hogy áll-e az, amit ma egy képviselő ur mondott, hogy én parancsból álltam ide e javaslattal — első percőtől fogva ez vezetett engem, hogy ha már ezen esemény ekképpen meg végbe, ha Ferenc Ferdinánd ő fensége a maga erős akaratával és elhatározásával az ő szíve sugallatát követve, arra az elhatározásra jutott, akkor igenis helyesnek, az ország jövője érdekében okosnak és szükségesnek tartom, hogy minden ez iránt támasztható kételynek kizárásával a kérdés most teljesen és véglegesen tisztázassék. (Élénk tetszés és helyeslés a jobboldalon.)

En nem követem az urakat oda, ahova mentek, — tegnap Mezőssy képviselő ur és ma Rátkey képviselő ur — pedig higgyék meg nekem, nekem is van érzésem azok iránt a poétikus szép eszmék és érzelmeik iránt. (Halljuk! Halljuk!)

En azt hiszem, hogy ne nyuljunk be ez érzelmeink azon világába, amelynek előttünk szentnek és elzártnak kell maradni. (Egy hang a szélső baloldalon: A javaslat belemly!) Ne idézzünk fel érzelmi

összeütközéseket, a nélkül, hogy arra szükség volna. Ne érintsük azokat a hurokat, amelyek a léleknek és a szívnek legnemesebb érzelmeit rezgnek ne nyuljunk oda ilyen módon, mint a hogy történt; hagyjuk azt a szentélyt érintetlenül, az érzelmeinket azt a benső szentélyt, azt a harmóniát, a mi ezek közt az érzelmeik és ezek közt a hurok közt kell hogy meglegyen, biztonsága azon boldogság, azon érzelmeivel, amely ottan honol és honolni fog. Az aki önön elhatározásával magának ezt a boldogságot kiküzdötte és magának ezt a családi szentélyt felállította, hivatásának magasztos áitárszével és annak segélyével, akit ebbe a családi szentélybe bevitt, gondoskodni fog erről a harmóniáról.

Annak a boldogságnak ereje, amelyet keresett és megtalált, őrt fog állani e felett élete fogytáig. En szívemből kívánom és Isten áldását kérem rá. Kérem a javaslat elfogadását. (Hosszantartó lélek élénység és taps jobbról és a középben. A miniszterelnököt sokan üdvözlök.)

Naptrend. Interpelláció.

Élnök: A vita folytatását a szombat délelőtt 10 órakor tartandó ülés napirendjére teszi át.

Endrey Gyula a következő interpellációt intézi a miniszterelnökhöz, mint belügyminiszterhez:

Minután a községi és egyéb helynevekről szóló 1898. évi IV. törvények kik szentesítése óta már több mint harmadfél év telt el s ezen törvény végrehajtásával a minisztérium bizatot meg, — tekintettel arra, hogy ezen törvény erőlyes végrehajtása annak dacára is késik, hogy azt fontos nemzeti érdekeink egyenesen megkövetelik, — tisztelettel kérdezem a t. miniszterelnök úrtól, ugy is mint belügyminisztertől:

1. Mi okból késlekedik a kormány a hivatkozott törvény végrehajtásával?

2. Tett-e és mitéle intézkedéseket annak végrehajtása érdekében?

3. Szándék-e az állami és nemzeti érdekeinknek megfelelő teljes szigorral mielőbb végrehajtani?

Élnök: Az interpellációt kiadja a belügyminiszternek s az ülést bezárja.

Az ülés délután fél 2 órakor végződik.

BELFÖLD.

Minisztertanács. Ma délután a kabinet tagjai tanácskozásra gyűltek össze a miniszterelnöki palotában. A minisztertanács több óra hosszat a folyó ügyekkel foglalkozott.

A boszniai vasutak. Bécsből táviratozta tudósítók, hogy a N. W. Z. holnapi számában a következőket fogja jelenteni:

A boszniai vasútépítés tárgyában vasárnap fogják folytatni a közös miniszteri tanácskozásokat s valószínűleg még aznap be is fejezik azokat. Nem felel meg a va (ságnak) a lapok ama közlése hogy a döntés már megtörtént, még pedig a magyar érdekeknek kedvező módon. A két kormánynak merőben ellentétes álláspontja még nem jutott kritikusa stádiumba, de va (ságnak), hogy mihamarabb kedvező megoldásra fog jutni. Magától értetődik, hogy az osztrák kormány szívósan ragaszkodik a spalatói vonal kiépítésének tervéhez és előreláthatólag nagyon kinos feltűnést keltene Ausztriában, hogyha az ezzel ellenkező terv kerülne megvalósításra.

Kállay Béni közös pénzügyminiszter az uralkodó ma délután hosszabb ideig tartó külön kihallgatáson fogadta.

Egészben véve ez a közlés megfelel a valóságnak. A kérdés még eldöntetlen. A magyar kormány tartja szilárdan azt az álláspontját, amely szerint a megoldásnál a magyar érdekeknek feltétlenül kell érvényesülnök, a mi természetesen nem zárja ki azt, hogy találtassék olyan megoldás, amely mellett az osztrák érdekek is kijut a jogosult mértéke a foganatnak.

Ez ügyben a magyar kormány felhivatalosan a Magyar Távirati Iroda útján a következő kommunikét teszi közzé:

Illetékes helyről felhatalmazást kaptunk arra a kijelentésre, hogy az a hír, mintha Székely Kálmán miniszterelnök a boszniai vasutak ügyéből kifolyólag fölvetette volna a kabinetkérdést, nem igaz.

A maros-tordai főispán. Maros-Torda vármegye főispánjáról, Mikó Arpádról az a hír terjedt el, hogy differenciái támadtak a kormányfal s ezért megválni készül állásától. Ertesüléseink szerint ez a hír alaptalan. Mikó Arpád főispán tudtunkkal megtartja hivatalát, amiből önként következők, hogy a kormány nem vonta meg tőle bizalmát.

Szájpadlás nélküli fogak.

Főlislegessé teszik az inylemez használatát. A szájból kivenni nem kell, nem is lehet. Számos elismerő levél. Jótállás.

Wellner Gyula

speciálista a szájpadlás nélküli műfogak készítésében VI. kerület, Andrássy-út 38. szám.

A képviselőház az ünnepek miatt csak szombaton folytatja a trónörökös házasságáról szóló törvényjavaslat tárgyalását. A szombati ülésen fel fog szólni *Szilágyi Dezső* is és mint halljuk, jogi szempontból fogja megvilágítani a törvényjavaslatot. Kívüle a kormánypart részéről beszélni fognak *Horánszky Nándor*, *Hodossy Imre* és *Pulszky Agost*. Az ellenzéki képviselők közt szólásra fel volt jegyezve *Eötvös Károly* is, de ma *Szöll Kálmán* beszéde után töröltette magát.

Magyar koronajáradék. A Magyar Állami Hitelbank által képviselt konzorcium — mint értesülünk — ma 20 millió korona névértékű 4 százezer magyar koronajáradék-kötvények átvételére nézve opeiót gyakorolt. Jelentős sikere a magyar pénzügyi politikának, hogy a mostani nehéz viszonyok közt is el tudta fogadtatni a kötvényeket, ami a magyar államhitelnek teljes konszolidáltságáról tesz fényes tanúságot.

Nyitra vármegye határozata. Nagyérdékű határozatot hozott Nyitra vármegye mai közgyűlése. Gróf *Eszterházy János* indítványára egyhangúlag felháborodásnak adott kifejezést a nemzeti tradíciókkal dacoló ama hazafiatalan és rut hálátlanságra valló magatartás fölött, melyet egyes vármegyékben a városok helységnevük meghatározásának kérdésében tanúsítottak.

A tisztességtelen verseny ellen. A kereskedelmi minisztériumba összehitt ankét ma tovább tárgyalta a tisztességtelen verseny ellen irányuló törvényjavaslat részleteit. A napirend előtt *Deil Jenő* kamarai titkár új szakaszt terjesztett elő, hogy a hazai származást bitorló külföldi áruk a forgalomból kiülitassanak. A 3. §-nál hosszabb vita volt „a származási hely valótlán jelzése” fölött és a felszólalók mind szigorú megtorlást kívánták az oly eljárásnak, amikor a kereskedők külföldi árukat hazaiaknak tüntetnek föl. A 8. §-nál megtorlást kívánta az értekezlet az olyan névmagyarosításnak, amely csak azért történik, hogy egy jönevű céggel azonos hangzásu legyen. Az ankét pénteken délután 5 órakor folytatja tanácskozásait.

KÜLFÖLD.

Változás az angol kabinetben. Az újonnan megválasztott parlamentet Lord Salisbury kormányelnök azzal lepi meg, hogy leteszi a külügyminiszteri tisztséget s átadja Lord Lansdowne eddigi hadügyminiszternek. Oly nagyfontosságú változás ez, mely nem maradhat hatás nélkül a brit politika jövő alakulására nézve. Nem mintha a külügyi politikában a diplomáciai viszonyokban bekövetkező változásokról volna szó; Salisbury — egyelőre legalább — megmarad a kormány élén és elnöki minőségében folytonos figyelmű, sőt továbbra is irányozója lesz az angol külpolitikának, amely így ezental is az eddigi csapáson fog haladni; de nevezetes ez a ma érkezett hír azért, mert az foglaltatik benne, hogy Salisbury kifáradt az eddigi munkában s orvosi tanácsra hagyja abba a *Foreign Office* vezetését, és nevezetes annál a további változásnál fogva is, amelyet ez a személyesére valószínűleg maga után von. Lansdowne, a volt indiai alkirály győngy hadügyminiszternek bizonyult. A délafrikai háborúban az angol hadiszervezet megmérte és könnyűnek találta. Kitünt, hogy az eddigi rendszer és vezetés mellett, bármilyen vitéz legyen is az angol katonai, iszonyú veszteségeket szenved az ország emberben, vagyonban és tekintélyben egyiránt. A hadügynek ezért a szervezetlenségéért, készültségéért a hadügyminisztert okolták s a délafrikai hadjárat befejeztével elérkezettnek látják az időt a hadügynek modern alapon való reformálására. „Már a választások kezdete előtt emlegették, hogy *Chamberlain*, az angol hatalom terjeszkedésének tetterszószólója, a gyarmatügyi tárcát a hadügyivel fogja föleserélni s így ő fogja új alapon szervezni az angol hadügyet. Mondani sem kell, hogy ez mily messzenyúló perspektívát nyit az angol hadi és gyarmati politika jövőjébe; és ez adja meg kiváló jelentőségét az angol kabinet kebelében most megkezdődött változá-

soknak, melyek az *imperialismus* megerősödését jelentik.

Távirati tudósításaink a következők:

London, október 31.

A *Standard* legutóbbi közlésével szemben a *Daily Telegraph* ma azt jelenti, hogy Salisbury márkéi érett megfontolás után elhatározta, hogy külügyminiszteri hivatalát leteszi, de megmarad a kabinet élén mint kormányelnök. Ez elhatározásra orvosi tanács készítette, jóllehet egészségi állapota nem ad aggodalomra okot.

Utódja a külügyi hivatalban Lord Lansdowne lesz, kit az idézett lap erre a tarcára kiválóan alkalmas személyiségnek ítél, amennyiben Lansdowne mint indiai alkirály igen szép sikereket ért el, teljesen bírja a francia nyelvet, nagytehetségű férfi és alapos ismerője a közügyek változó fázisainak.

A *Times* ezt írja: Lord Salisbury valószínűleg át fogja adni a külügyi tárcát egyik kollégájának, de magától érthető, hogy mint miniszterelnök ezental is gondosan fog ügyelni a külügyi hivatal dolgaira.

London, október 31.

A Reuter-ügynökség jó forrásból megerősíti, hogy Lord Salisbury minden valószínűség szerint rövid időn a lemond a külügyek államtitkárának állásáról, habár visszalépésének ideje még nem mondható meg pontosan. Valószínű utódjaként a külügyi hivatalban Lord Lansdownet emlegetik.

London, október 31.

Lord Lansdowne-nak külügyminiszterre való kinevezését az esti lapok *kelletlenül* fogadják; még a kormányhoz közel álló sajtó sem örül ennek a választásnak. Általános az a vélemény, hogy az új külügyminiszter egyénisége nem kecsgetett diplomáciai sikerekkel, mert Lansdowne nem az a körültekintő, erélyes és széles látókörű politikus, akire Angliának szüksége van. Pedig ez az állás kipróbált államférfiut kíván, hisz a legkiválóbb diplomatákkal áll szemben a külügyminiszter. Lansdowne a *tizenharmadik* külügyminisztere *Viktória* királynőnek s ez nyilván rossz ómen. Viszont azonban azzal vigasztalódnak, hogy Lansdowne, mint nem prononszált külpolitikus, csak *névtelen vezetője* lesz a külügyi hivatalnak s az igazi vezetés továbbra is Salisburynek a kezében marad.

Az osztrák iparos kongresszus. A bécsi iparos kongresszus ma hosszabb vita után, melyben *Vukovics* udvari tanácsos jellemezte a magyar kormányt a vasutügy terén kifejtett törekvéseit és dr. *Kobatsch* élesen kritizálta a vasutügyi minisztériumnak az iparosokkal szemben követett magatartását, elfogadta Hamburger és Jökel határozati javaslatát Neuber indítványával együtt, aki a bécsi-tries-ti hajózási esztorna építésére vonatkozó pont törlését kívánta. Előadgatók továbbá *Vukovics* indítványát az arzano-burgojnyi vonalnak, valamint a spalato-arzanói vonalnak a sinji elágazással való kiépítése, továbbá a kereskedelmi tengerészet kibővítése, a kereskedelmi tengerészeti törvény reformja és a gőzhajózási vállalatok fejlesztése ügyében.

A karlista mozgalom. Bár a karlista-párt feje szorgalmasan demantálja, hogy *Don Carlos* hívei most zavargásokat akarnak rendezni egész Spanyolországban, mégis sűrűn jön híre az efféle forradalmi mozgalmaknak a spanyol félsziget több részéről. A madridi, saragosi, burgasi és valadolídi helyőrségeket készenlétebe helyezték, több csapatot pedig karlista bandák ildözésére küldtek. Egy tegnapi esetepatában a felkelők hat halottat és tizenöt sebesültet vesztek. Madridban biztosra veszik, hogy *egész Spanyolországban el fogják rendelni az ostromállapotot*. Sok gyanus embert tartóztattak le máris.

Madrid október 31.

Karlista vezérek azt erősítik, hogy *Don Carlos* teljesen távol áll a cataloniai mozgalomtól és megrojják azokat a tapasztalatlan embereket, akik olyan mozgalmat indítanak meg, amely célra nem vezet. Bergában két vadász-zászlóalj egy 300 főnyi karlista bandát ildöz. Alcala de Henaresben, Madrid mellett, egy század lovasság azt a parancsot kapta, hogy Cataloniába menjen. A *Liberal* azt mondja, hogy ha ma komoly hírek jönnek Cataloniából, a kormány egész Spanyolországban felfüggeszti az alkotmányban biztosított jogokat.

Madrid, október 31.

Madridból táviratozzák a *Kölnische Zeitung*nak, hogy a karlista zavargók szövetkeztek a szátrájkoló munkásokkal és a cataloniai ipartelepkek krízise még súlyosbitja a helyzetet. A zavargók a hegyek közé vonultak s ott szétrombolták a táviró s telefon vonalakat. *Elban* mellett felszaggatták a vasuti sineket.

A khinai háború.

London, október 31.

Sanghaiból jelentik: A hatalmak képviselői a khinai kormánynak arra a javaslatára, hogy *Tuán herceget élle fogytáig tartó börtönre ítélik*, azzal a követeléssel feleltek, hogy *Tuán herceget nyilvánosan lefojazzák s vele még tíz mandsu herceget*, továbbá néhány minisztert és tábornokot, köztük *Tungfuzsiangot* is. A hatalmak azt követelik továbbá, hogy az alkirályok és a kormányzók khinaiak maradjanak ugyan, de idegen tanácsosok adassanak melléjük, hogy a követések őrségét a khinai állam költségen tartsák fenn, hogy a khinai kormány a boxer-mozgalmat meghatározott idő alatt nyomja el s hogy a khinai császár a békeszerződést *Pekingben* írja alá.

A *Times*nek jelentik Pekingből 28-iki kelettel: Khinai forrásból erdő jelentés szerint *Ji* herceg, akinek kivégzését a hatalmak követelték, meghalt. A követek kétségbevonják ezt a hirt.

A *Daily Mail*nek jelentik Tiencinből 29-iki kelettel, hogy *gróf Waldersee* nem tudja kellően érvényesíteni tekintélyét. Így például az oroszok *Waldersee* határozott parancsa ellenére nem akartak beleegyezni, hogy az angolok kitézzék lobogójukat Sanghaiban.

Sanghai, október 31.

A konzulok ma értekezletet tartottak, amelyen egy konzul bejelentette, hogy *Csang-Csi-Tung*-tól táviratot kapott, amely szerint a *Jance völgyében a helyzet válságos*.

Az itteni khinai lapok azt jelentik Hongkongból, hogy a khinai fölkelőknek Szamesannál néhány komoly balsiker volt. A kormánycsapatok rendes csatában *megverték őket*. 400 ember el-esett és 100 fogságba került.

London, október 31.

A *Times*nek jelentik Sanghaiból 29-iki kelettel: *Juecsjant*, Hupe idegenellenes kormányzójának fiát, a *Jangce* vidék miliciájának biztosává neveztek ki azzal az utasítással, hogy a boxerek szervezetéhez hasonló új sereget toborozzon Hunanban. Ez a terv, ha meg nem akadályozzák, bonyodalmakat idézhet elő.

Berlin, október 31.

Az angol lapok mindenféle szenzációk híreket közölnek Pekingből és Tiencinből. Szó van ezekben a német csapatok kegyetlenkedéséről és arról, hogy *Waldersee* főparancsnoknak sok baja van a többi parancsnokkal, akik nem könnyen engedelmeskednek neki. Itteni illetékes helyen kijelentik, hogy minderről semmitsem tudnak. A német csapat úgy viseli magát, mint a szövetséges többi haderő és ezért is valószínűtlen, hogy gróf *Waldersee* főparancsnokságát nem akarják elismerni a többi parancsnokok.

Brüsszel, október 31.

Az angol lapoknak azzal a közlésével szemben, hogy a khinai békefeltételek kedvezők, a kormány kijelenti, hogy a *béketárgyalások nehezen haladnak előre*.

London, október 31.

Kiadták a parancsot, hogy egy ütög egyfontos *Vickers-Maxim*-féle gyorstüzelő ágyut Khinában szállítás végett készenlétebe helyezzenek.

London, október 31.

A Reuter-ügynökségnek jelentik Párisból mai kelettel: A francia kormány ma válaszolt arra a jegyzékre, melyben a német-angol egyezményt közölték vele. A válaszban az egyezmény első két pontjára nézve többé-kevésbé ugyanaz a nézet jut kifejezésre, melyet *Oroszország* és az *Egyesült Államok* kifejeztek. A harmadik pontot illetően a válasz azt mondja, hogy Franciaországnak *nincs ellene kifogása*, hogy azonban ha olyasvalami történne, amire a harmadik pont alkalmazható lenne, Franciaország erre az esetre ismét élni fog teljes akciósabadságával. Franciaország egyébiránt, mivel nem tudja, hogy a harmadik pont mely kérdésekre céloz, e pont tekintetében nem kötheti le magát és nem lehet szerződő fél oly egyezményben, mely úgy látszik, a két egyedüli aláíró *kizárólagos* hasznára kötöttet.

Szabadalmakat Értékesítő Vállalat

Budapest, VII., Erzsébet-körut 17. szám.

Kieszközöl szabadalmakat, ánciroz találmányokat és belajstromoz védjegyeket és mustrákat. Felvilágosítás díjtalan!

Héja, október 31.

Hitelt érdemlő oldalról kijelentik, hogy a német-alföldi kormány eddig mítsen tud a londoni Daily Express által terjesztett hírről, mely szerint az orosz cár javasolni szándékozik, hogy a kínai ügy tárgyalására Hágában értekezlet üljön össze.

HIREK.

Mindszentek napján.

Ha letettél a sirokra
Őszi rózsát, rozmaringot,
Térj csak vissza kis szobádba,
S ha nem látják, sirj ott, sirj ott.

Bús éjeken kis szobádban
Termettek a szines álmok,
Bohó, esalfa, szép remények,
Mik valóra sohse válnak.

Ott fakadiak s felvidíták
Élted egy-egy sötét napját,
Míg aztán a sorsviharok
Osszetépték, elragadták.

De míg éltek és virultak
Szíved benső rejtekében,
Madár dalolt, nap ragyogott
S felhő nem volt fenn az égen.

Minden álom egy-egy halott
S amikor a sírba tere
Vele hullott, vele pergett
Szíved egy-egy cseppnyi vére.

Vele vitte szíved vérét,
Vele szíved dobbanását. —
Az elszállott szép halottért
Hulljon könnyed, hogy ne lássák.

Feleki Sándor.

A senki halottjai.

Ti, kik sírok között jártok holnap s a halál szántóföldjein a kegyelet virágait szórjátok szentek, gondolatok a senki halottaira. A ti kegyeletetek nem az élőknek szól, s millió mécses fényével nemcsak azok iránt való szereteteket hirdettek, akik szívetekhez voltak közele, amíg éltek. A halál gondolatának áldoztok holnap, s szent szomorúságot az enyészet gondolata ébreszt lelketekben. Szereteink halálán keseregni — enyhülést okoz; a halál gondolata miatt szomorodni azt a nagy magunkba szállást okozza, mely fölemel bennünket.

Virágdász nélkül, emlékoszlopok nélkül, árván, elhagyottan porladnak a senki halottai. Emberek voltak mint ti valamennyien, ugyanazok az érzések éltek szívükben, mint a tietekben, ugyanazok a szenvedélyek lobogtak keblükben. Az élet vászában nem tudtak annyit kiküzdödni, hogy akár utódok gonddozzák sírhalmukat, akár értékes emlékművek díszítsék azt a rögöt, mely alatt pihennek. Gondoltátok meg, hogy muló életet élni milyen rettenetes a magányban s milyen mélységesen szomorú, emlékek nélkül porladni a végtelen halálban.

Ti, kik sírok közt jártok holnap s drága, virágdíszelt terhes koszorúkat visztek a halál szántóföldjeire, szakitsatok egy levelet, egy rózsát s tegyétek le a senki halottjainak kopár sírhalmára. Odafönt mosolyogni fognak a ti halottaitok rajta...

Budapest, október 31.

— BUDAPESTI NAPLÓ. Október 31-én új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztatassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— **A király itthon.** A király szombaton reggel hazatért Bécsből. Egyenesen Gödöllőre megy, ahol délelőtti kíséretével hajótúrázatot vesz részt. A koronauradalom tisztikara ma küldte Bécsbe halottak napjára a királyné koporsójára szánt koszorút, melyet Witzl főkértész font a gödöllői királyi kert virágaiból. Ő felsége minden hétfőn és csütörtökön bejön a fővárosba és a királyi palotában kihallgatást ad. Az első audiencia november 5-ikén délelőtt 10 órakor lesz. Előjegyzések november 1-jétől kezdve a kabineti irodában (budai királyi várak) végeztetnek, délelőtt 9-11 óra között.

— **A trónörökös Délmagyarországon.** Ferenc Ferdinánd trónörökös a jövő hónap elején Délmagyarországon fog vadászni. November 3-ikán érkezik a trónörökös Zimonyba s onnan gőzhajón azonnal Pancsovára utazik. Másnap aztán a pancsovai erdőben kezd vadászni. Innen valószínűleg a zsigovai erdőre utazik, ahol szintén három napon át vadászik farkasra. Innen megy a trónörökös Écskára, a szóó nádérbe rókára vadászni, amely multságát négy napra tervezi.

— **Udvariasság.** Páris olykor szenvedélyes az udvariasság rovására is. A francia ugyan olyan ember, aki mindig kellő időben kínálja meg ülőhelytel a dámákat s sohasem köp a padlóra, de ha a politikai szenvedély bántja, akkor elfeledi az udvariasságot is, amint a példa mutatja. A dél-afrikai köztársaság kiállításai sátrában esett meg tegnap, hogy egy fiatal angol miss szenvedélyes szidalmakban tört ki Krüger elnök mellészobrá elé. A közönség erre az ifjú nőre támadt s valószínűleg leszakította testétől a ruházatát.

— **A görög király Bécsben.** György görög király tegnap este Párisból Bécsbe érkezett. A görög király inkognitóban utazott s a Frohner-féle imperiálban szállott meg.

— **A primási udvarból.** Vasváry Kólos bíboros hercegprimás dr. Kohl Medárd püspök társaságában a tél nagy részét Budapesten szándékozik tölteni. Boltizár József püspök érseki helynök, Walter Gyula kanonok, primási irodai igazgató, dr. Kúnda Teofil kanonok, érseki titkár, báró Gudenus Aurél és Andor udvari papok, valamint az esztergomi káptalan tagjai és a gazdasági főtisztviselők, kik a hercegprimás nevenapjára Budapestre érkeztek, ma visszatartak Esztergomba.

— **A királynő szerelmi vallomása.** Királyi házakban, ha leányfejen van az uralkodói korona, nem megy olyan simán a háztűznöz, amikor a kőr kisebb rangban van. Még csak szerelmet sem vállalhat a jövendőbeli férj. Az meg mégis különös volna, ha a nő nyitná elsőnek a vallomásra az ajkát, hát kényes ilyenkor a helyzet, az udvari etikett nagy gondot csinál. Erről most újra beszélnek abból az alkalomból, hogy Vilma királynő is menyasszony lett s kíváncsiságnak az emberek, hogy ugyan ki tette meg az első lépést a mátkaság elérésére, a királykisasszony-e, vagy pedig a schwerini herceg. Hát ez még nincs tisztázva, de azért van már hasonló esetre példa s abból az látszik, hogy ha különös is a helyzet, azért a legszebben lehet belőle kimenekülni. Viktória angol királynőről van szó. Mikor 1837-ben tizennyolc éves korában trónra lépett, az országnak az volt az óhajta, hogy menjen férjhez. Már megvolt a maga titkos ideálja Albertkoburgi herceg személyében, aki 1839-ben meglátogatta Angliát, s mindenkinél megakadt rajta a szeme. A királynő magához hívatta lord Melbourne minisztert és közölte vele, hogy kész kezét Albert hercegnek nyújtani. Hosszas tanácskozások után egy döntöttek, hogy a királynő nyilvánosan hajlandóságának a jelét adja, s ha ezt a herceg kedvelőleg fogadja, akkor a királynő öt egy követve házassági ajánlatra batorítja föl. Nemsokára rá udvari bál volt e az alkalommal a királynő virágokráját adott a hercegnek. Albert nem tehetett a feszesen begombolt uniformis gomblyukába, tehát elővette zsebkését, fölmet-szette egyenruháját a szíve táján, s a virágot oda tette. Aztán a királynőhöz ment, akit miniszteri vettek körül, s kijelentvén, hogy a legközelebbi napokban elutazik, ékes szavakkal vett búcsút a királynőtől, megköszönve neki azt a vendégszeretetet, melyben Angliában részesült.

— Ha fenséged oly jól érezté magát Angliában, nem lenne hajlandó örökre nálunk maradni? — kérde a királynő, mélyen elpirulva.

— Életemet adnám, ha örökre itt lehetnék, — mondá a herceg.

Másnap a királynő a herceget külön kihallgatáson fogadta, tanuk nélkül, s a következőkben megtörtént az esküvő.

— **A reformáció emlékünnepe.** A budapesti református templomban ma mindenütt istentisztelettel ülték meg a reformáció emlékünnepe. A főistentisztelet a Kálvin-téri templomban volt, ahol a református

egyház főemberein kívül, a református iskolák növendékei voltak jelen. A szent beszédet Keresztos Samu vallásánár mondotta. A kőbányai templomban Török József lelkész, a Zuglói Pentelek Ferenc lelkész, a budai Fazekas-téri templomban Kádár Lajos vallásánár mondott beszédet. A Lónyay-utcai gimnázium dísztermében a Konfirmált Ifjak Egyesülete iskolai ünnepe rendezett a reformáció ünnepe alkalmából. A budai református egyház ünnepe este hét órakor volt a budai Vigadóban.

— **Az angol királynő állapota.** A Viktória királynő állapotáról Angliában sokfelől terjesztett kedvezőtlen hírekkel szemben a Reuter-ügynökség aberdeeni levelezője Balmorából arról értesül, hogy a királynő egészségi állapotában nem állott be változás és hogy igen jól érzi magát, miután magához tett abból a rémületből, amelybe Keresztely Viktor schleswig-holsteini herceg halála ejtette.

— **Betörés a megszállott tartományokba.** Riasztó hír érkezett Mosztaból: montenegrói katonák megtámadtak egy osztrák-magyar őrzőerőt. Az eset nagyon komoly és az okkupált tartományok határára évek óta a legaggasztóbb esemény. Az osztrák és magyar külügyi és közös hadügyi hivatal már három nappal ezelőtt értesült az összeköccenásről és az utóbbi azonnal intézkedett, hogy kimerítő tudósítást küldjenek neki róla. Amíg ez a tudósítás meg nem érkezik, addig nem adnak ki hivatalos jelentést az esetről. Az újságokhoz érkezett telegrammok szerint október 26-án egy osztrák-magyar őrzőerő Kazanji közelében portyázáson volt, amidőn egyszerre egészen váratlanul egy montenegrói csapat átlépett a határon és megtámadta az osztrák-magyar katonákat. Noha az utóbbiak mindnyájan csak öten voltak s a velük szemben levő montenegróiak jóval nagyobb számmal támadták meg őket, mégis azonnal elfogadták a harcot, amelyet már az önvédelem szempontjából sem kerülhettek ki s oly derekasan verték vissza a támadást, hogy a montenegróiak kénytelenek voltak saját területeikre menekülni. A montenegróiak elvesztettek egy hadnagyot és egy káplárt, a kiket a mi katonáink golyója ölt meg. A mi katonáink közül két gyalogos megesésült, az egyik egy montenegrói puská agyától. A montenegróiak magukkal vitték két halottjokat, de majdnem összes fegyvereiket hátrahagyták zsákmányul a mi katonáinknak.

Bécs, október 31.

Az a jelentés, hogy egy osztrák-magyar katonai őrzőerő és montenegrói katonák között összeütközés történt, amelynek következménye montenegrói részről egy halot és mindkét részről több sebesült volt, megerősítést nyer. Az eddigi jelentések szerint úgy látszik, hogy csak az illető határszéli lakosságnak vitás erőhasználati igényekből eredő konfliktusáról van szó, úgy, hogy az incidensnek csak csekély jelentősége volna.

— **A Vörösmarty-szobor.** Az egész országban nagy a buzgalom és az érdeklődés a Vörösmarty-szobor ügye iránt. A gyűjtés országsszerte megindult és mihamarabb együtt lesz a szükséges összeg. Molnár László, az Országos Színész Egyesület elnöke ma arról értesítette a szoborbizottság intéző elnökét, hogy fölszólította a vidéki színezgatókat, rendezzenek előadásokat a szobor-alap javára.

— **Nagyjaink sírjánál.** A függetlenségi és 48-as párt tagjai holnap délelőtt 10 órakor gyűlekeznek a párt helyiségekben, honnan testületileg kimennek a temetőbe, hogy Kossuth Lajos, Irányi Dániel és Hellő Ignác sírját megkoszorúzzák. Kossuth Lajos sírjánál Jűlyés Babint, Irányi Dániel sírjánál Lakatos Miklós, Hellő Ignác sírjánál pedig Pichler Győző fog beszédet tartani.

— **Hazañas szerb püspök.** Szegedi levelezőnk jelenti: Sevicz Mitrofan bács megyei szerb püspök tegnap Szent-Tamason tartózkodott s ezalatt magyar hazafiságának főlemelő kifejezést adott. Megérkezte után a templomban beszédet mondott és hangsúlyozta, hogy bár anyanyelvüket, hitüket féltékenyen őrizzék hűvei, ne feledkezzenek meg soha arról, hogy a magyar haza fia. Érdekes, hogy a püspök Szent-Tamason való tartózkodása alatt az összes házakon a magyar nemzet lobogója lengett.

— **A Budapesti Újságírók Egyesületének segítő-alap igazgatótanácsa** ma délután Hoitsy Pál elnöklete alatt ülést tartott. Cziklay Lajos alelnök előterjesztésére az igazgatótanács 1420 korona segély kölcsönt és 77 korona segély szavazott meg. Szatmár Mór főtitkár több jolyó ügyről tett jelentést, amelyeket az igazgatótanács tudomásul vett.

KÁVÉ.

Ajánlom kitűnő minőségű kávét a következők igen olcsó árban.

Nyers kávé.

1 kiló Varsenyakó (igen szép zöld) frt 1.30
1 kiló Gyöngy-kávé frt 1.50

1 kiló Mocca (afrikai) frt 1.40
1 kiló Mocca (finom) frt 1.60
1 kiló Jáva frt 1.40
1 kiló Jáva (igen finom) frt 1.60
1 kiló Caha-kávé frt 1.70
1 kiló Cuba Portorico frt 1.90
1 kiló Vegyes porított kávé, igen szép és jó frt 1.40

4/9 kiló postázásig megrendelési vidékre is teljesen bérmentve, minden más költség nélkül szállítok. — Kávém tiszta és jó minőségű 10 év óta fennálló jó hírnévvel kecsekedik.

Balogh László Budapest, VI., Rottenbiller-u. 12/E. & VI., Andrássy-ut 86.

— **Választási reformok.** Az egyetem tanácsa tudomásul vette, hogy a mostani tanévben *Mihályi* Péter az egyetemi kör elnöke. Az ifjúság főlebbezett ugyan a választás ellen, de a tanács nem változtatott a dolgon. Ítéletét azzal indokolja, hogy véget akar vetni a választás nevé handa-bandanának s most már egészen komolyan azt kívánja, hogy a tanulók tanuljanak s ne válszszanak. Az alkotmányosdára majd ráérnek férfikorukban is. Ezen a tiszteletreméltó indokóláson felül még egyebet is akar a tanács. Azt, hogy az ifjúság a jövőben is inkább dolgozzék, mint válszszon.

Ezért utasítja az elnökséget, hogy késedelem nélkül új alapszabályt készítsen, amely a választási szigoruan szabályszerű lebonyolítását biztosítja.

A tanács határozatának utolsó passzusa pedig mindezeknél fontosabb intést tartalmaz. Tartsa kötelességének az Egyetemi Kör — így végződik a határozat — hogy minden politikai mozgalomtól, osztály- és felekezeti viszálykodástól magát a legszigorubbán távöltartsa, mert ellenkező esetben a Kör fönnállása lenne veszedelemben.

— **Gondnokság alá helyezett grófné.** A multkoriban bejárta a világsajtót *Bour de Lastelane* grófnének és férjének mértéketlen pazarlása. Már akkor szó volt róla, hogy *Gould*, amerikai milliions gondnokság alá fogja helyeztetni leányát. Párisból táviratozáák, hogy a törvényszék ma elrendelte a gondnokságot és *Gould* amerikai gyárost, a grófné testvér-bátyját nevezte ki a tékozló asszony gondnokává. A tárgyalás során kiderült, hogy a grófné évenként három millió font sterlinget kapott apjától és négy év alatt, mióta férjénél van, 23 milliót költött.

— **A másik főhadnagy.** Az egyik főhadnagy az, aki a kerepesi-uti zenés kávéházban muzsikál s ma már meg is színt szencziáció lenni. Az a két hét, mely alatt bebizonyította, hogy olyan muzsikás mint a többi muzsikás, lekaparta róla az érdekesség zománecát. A másik főhadnagy az a főhadnagy, amelyik most lép szencziációsba avval, hogy leveti az egyenruhát s beáll orfeum-élőképeknek. Természetesen ő is Budapestre jön, a kuriózumok európai emporiáiba. Magával hozza a menyasszonyát is s vele együtt keresi majd a kenyerét.

Ezen a ponton meg kell írni. Itt ugyanis érdekes a *Dumek* főhadnagy ur sorsa. Itt belejárt-szik elhatározásába a nagy motívum: a szerelem. Bizonyos ugyanis, hogy *Dumek* főhadnagy csak úgy veheti el a kisasszonyt, ha otthagya azt a pályát, melyen a békés világ nem termel pálmát s nem ad annyi csengő elismerést, hogy abból éshondes családi félszék lehetne építeni. *Dumek* főhadnagy pedig katona, azaz olyan ember, aki az asszonyok iránti lovagiasságban nevelkedett s a szerelemben nem ismer tréfát. Mindegyest — az első, gondolja s mert ebben a lovagiasságban nevelték, de egyéb praktikus életpályához való nem adtak az élet útjára, hát ledobja a kardját s ledobja a kabátját, pózba áll s avval keresi a kenyeret magának és a kis feleségének. Minden-képpen érdekes eset ez a második eset. A cifra nyomoruság áldozatai okulhatnak belőle.

— **Kulturális alapítvány.** Békésen elhunyt *Szántói* Albert birtokos 100.000 koronás alapítvány tett az ottani gimnáziumra, 10.000 koronát pedig a csabai földműves iskolának hagyott szegény tanulók segélyezésére. Az alapítványokat akkor fizetik ki, ha egyetlen fia fiőrökös nélkül hal meg, addig a kamatokat juttatják a jótékony célra.

— **Meggyilkolt ügyvéd.** Borzalmas gyilkosság tartja igazalomban *Módos* közseg lakosságát. Ma hajnalban meggyilkolták dr. *Weinreich* Odön ottani ügyvédet. A gyilkosság körülményeit és részleteit még homály fedi. A tettes sem ismeretes s a csendőrség nagy erélyvel nyomozza. A gyilkosság okát sem sejtik, mert a fiatal ügyvéd közbecsülésben állott.

— **A szultán ponnyjal.** *Sakir* basát utnak indította a törökök szultánja. Követséget is adott melléje s rábizott két pompás ponnylovat, hogy vigye el Berlinbe, a németek nagy eszászárjának. A küldöttség köszönetet mond a eszászár jubileumi ajándékáért, a ponnyk pedig átadandók *Viktória Luja* hercegnének, Vilmos eszászár leányának.

— **Lakoma.** Az V. kerületi állami főreáliskola volt iskolatársainak szövetezete elnökének, *Hofer* Károly kir. főigazgatónak tiszteletére, november 4-én, vasárnap este 8 órakor az Arany Fácán vendéglő külön éttermében nagy társas vacsorát rendez.

— **Új tanszékek az egyetemen.** A budapesti tudomány-egyetem tanácsa már régebb idő óta foglalkozik a hittudományi kar reformálásának kérdésével. A fakultás maga a teológiai karon öt új tanszék felállítását tervezi. Erre vonatkozólag már ki is dol-

gozta javaslatát és emlékiratát, melyet tárgyalni fog az egyházi főhatóság és a közoktatásügyi minisztérium, mielőtt végleges döntés történnék a nagyszámú ügyben.

— **A szomorú csirke.** A nagy kórházak beteget elykor, estére fordulván az idő, összebujnak s sutogva beszélnek a sorsról. Mindig akad köztük olyan, akinek valami szörnyű baja van, soha ki nem hverhető, végzetes betegsége. Az ilyen a legszomorubb, a legkétségbeesettebb s az ilyennek villog legjobban a szeme, mikor a sorsról beszél.

— Ma is mit ettünk? Leves hust... Valaki közbevág:

— Ugy mondja inkább: vizes levest! A többiek szomoruan mosolyognak. Ők mindig szomoruan mosolyognak, ha a sorsukról van szó. Csak egy sovány, pupos kis gyerek, aki a saroklágyon kuporgó s aki a kórház humoristája, az nevet vigan s mindig azon mesterkedik, hogy a többiek is vigan nevéssenek.

— Hát a szomorú csirke! — kiáltja közbe. Erre aztán csakugyan mindnyájan nevetnek. Mert a szomorú csirke az a legmulatságosabb dolog a világon.

A szomorú csirke olyan csirke, amely már kiszenvedett, tehát nem is lehet szomorú. Kihűlt, ráncos bőri madár, amelyet a vásártereken nem vesz meg semmiféle háziasszony. Csak a vállalkozó. Az a vállalkozó, aki az ispotály beteget látja el enivalóval s arra számít, hogy a sok beteg ember inye ugysen veszi észre az ilyen természetbeli elváltozásokat. Szóval: a csirke holtan kerül az ispotályba s mivelhogy a megholt csirkék csak azok az emberek nevezik döglött csirkének, akiknek mindent a maga nevé szabad nevezniök, a kórházak lakói egymás közt, a sorsukról beszélgetvén, nagy sutogva így nevezik:

— A szomorú csirke.

A szomorú csirke tehát program. És ez a program most azért aktuális, mert a főváros tanácsa ma kimondta, hogy a kórházi bizottság ama határozatot, amely a szállítással már megbizott néhány céget, *megsemmisíti* s új árlejtést hirdet. A tanácsot erre a határozatra az a tapasztalat indította, hogy az új vállalkozók 96.000 koronával oleőbbak, mint a régiek.

A főváros tehát oleőbban fogja táplálni a beteget. Az oleó husnak pedig köztudomás szerint hi a leve, amivel nem azt mondjuk, hogy nem gazdaságos ez a határozat. De azt hisszük, hogy evvel a határozattal nincs megoldva a kérdés. A kórházi tápanyagok szállításánál első sorban nagy, igen nagy ellenőrzésre és nagyon beesületes emberekre van szükség. Ki állhat jót érte, hogy az oleóbb szállítás azt jelenti-e egyszerűsind, hogy jó szállítás is lesz a jövőben. S ki biztosítja a tanácsot arról, hogy a kórházak rémesen vices madara nem fog-e szerepelni az étlapon az oleóbbóság jogcímén. Ki garantál, hogy a kis pupos humorista, az esti beszélgetések során nem fog-e megint közbekikiálni:

— Hát a szomorú csirke!?

— **Szerencsétlenül járt jegyző.** Megrendítő szerencsétlenségnek lett áldozata *Zerboni* Brunó gorujai jegyző. Ahogy vadászni ment, gyevere esült és a golyó *Zerbonit* találta. Holtan akadt rá egyik vadász-társra. A szegény ember 32 éves volt és feleséget és három gyermeket hagyott hátra.

— **Felséges toalettek.** Rómában sok angol úri hölgy most tör magát viseltes bluzokért, aljakért, köpenyekért és mindenféle más asszonyi öltözékért, de nem mindennapiakért. Olasz-honak nemrég még első, de most már özevgy-asszonya, *Margit* királyné hordta azokat felséges természetű, nem nagyon sok ideig. Mert kedvelte mindig a változatosat az öltözködésben, s hogy néhányszor fölvette ruháit, már oda is ajándékozta valamelyik hűséges szolgáló hölgyének. Most gyász jön, két esztendő, az egyik esztendő egészen fekete, a másik már enged a sötétségből. Hirtelen rohanta meg a szegény királynét a gyász, a teli színes gardróbbal mit csinálhat? Tömege-ssebben osztogatta hát szét hű női közt az öltözé-keket. Azok pedig, mint mindig, jó vásárt csinálnak belőlük, semhogy megtartának. Az angol dámák kapva-kapnak rajtuk, mindegyikük boldog, ha egy-egy királynői ruhadarabhoz jut, akár a beszerzési ár túlfizetésével is. Beeser erejének őrzik majd a megkaparintott toalettet és nagy büszkén mutogatják bizonyonnyal odahaza a hite-lesseget bizonyító himzett monogramokat.

— **Halálozás.** Özevgy *Boytha* Józsefné, született mándoki *Barkó* Zsuzsanna október 28-án 71 éves korában Kolozsvárt meghalt.

— **Az aradi polgármester.** A hivatalos lap mai száma élén királyi kéziratot közöl, amelyvel 6 felsége *Salacz* Gyula kir. tanácsosnak, *Arad* város polgármesterének a harmadosztályú vaskorona-rendet adományozta. Ez a kitüntetés a magyar municipális életnek olyan kitünőségét érte, aki városának határán túl is tudott jelentőséget szerezni a maga egyéniségének. Mert *Salacz* Gyula azonkívül, hogy kitünő polgármester, egy tiszte-letreméltó típus képvisel. Három évtized óta egészen *Arad* városnak él; azóta, hogy a város szolgálátába állott, soha más ambíciója nem volt, mint az, hogy első polgára legyen ennek a városnak és hogy ezt az elsőséget meg is érdemelje. Nagyszabású munkásságának mar-adandó emlékei hirdetik ezt a tiszta, nemes ambícióját. *Arad* város emelkedésében, hatalmas fejlődésében, modern intézményeinek sokaságá-ban és közigazgatásának mintaszerűségében orsz-lánrésze volt *Salacz* Gyula izzó lelkesedésé-nek, városa iránt való lángoló szeretetének, roppant akaraterejének, szívósságának és önzet-lenségének. Ebben a három évtizedes, alkotó munkásságban szemléltető módon jelenik meg az a típus, amely *Salacz* Gyulában megtestesül: a városáért élő-haló, egyszerű, tiszta, erős és büszke polgár típusa. Szerencés város az, amelynek ilyen polgármestere van. Es érdemtelenség, hogy legmagasabb helyen is észreveszik, most már ismételtel, egy olyan ember érdemeit, aki mindig csak otthon dolgozott, az ő városában, az ő városáért és sohasem dolgozott sem kifelé, sem fölfelé.

— **A római tüzoltó főparancsnok Budapesten.** Előkelő vendége volt e héten a budapesti tüzoltóság-nak. De *Magistri* római tüzoltó főparancsnok járt itt, hogy a fővárosi tüzoltó intézményt tanulmányozza. A vendég Szerbovszky főparancsnok társaságában meg-tekintette az összes tüzoltó kaszárnyákat, színházaink-at, gyártelepeinket s kijelentette, hogy az olez tüz-oltóságot a budapesti mintájára fogja újjászervezni.

— **Kipakol, bepakol.** Téli áomra hajtja le fejét a természet. A csupasz fák elvesztik ki-felől minden életerejüket s csak befelől élnek, a maguk kis gyökérvilágában és gyűjtik az erőt a tavaszi feltámadásra. A természet örök problémá-ját követi gróf *Zeppelin*, a friedrichshafeni léghajó is, aki tudára adja a nagy világnak, hogy ne csodálkozzék, ha egyideig hirt sem hall fölőle. Mert *Zeppelin* eszméje nem hal meg, csak alszik. Így jelenti be ezt maga a tudós öreg ur az alábbi friedrichshafeni táviratban:

Az őszi idő útját vágta gróf *Zeppelin* további kísérleteinek. A gróf már össze is esomagoltatta ballonja felszerelését, s az egész alkotmányt ki-vitte a manzelli partra, ahol kárta bitták a lég-hajót. A bodeni tó vizén álló ballon-esarnokot is kivontatták a partig, s biztos helyre usztatták, hogy a hó, vihar és jég kárt ne tehessen benne. A gróf pedig télire Stuttgartba költözik s a fáradságos nyár után pihenni fog. Kísérleteit tavaszig csak elméletben folytatja, de amint kitavasodik, újra felszáll s egész éven át folytatja kísérleteit. E célra a léghajózást előmozdító társaság és a *Zeppelin*-vállalkozás részvénytársasága nagyobb összeget szavazott meg.

Hála tehát a léghajózást előmozdító társa-ságnak, amely csengő talléraival fölébreszti majd téli álomból az alvó *Zeppelin*-ügyet. Addig pedig hadd legyen becsomagolva egy élet reménye, amely úgy éled föl és lohod le, amint a ballont meglőtő géz dagasztja nagyra a léghajót, avagy az annyiszor ismételt kísérlet szoritja vissza a szférákba törekvő halandót. A világot egyelőre csak arról győzte meg a fúradhatlan légbúvár, hogy hirie jobban röpködnek, mint léghajója. Mert az érdeklődést mindig ébren tudták tartani a vállalkozás iránt. Ugy látszik, szerepet kellene eszerélni ebben a vállalkozásban. Az öreg *Zeppen*-linek, akinek nem igen sikerül a kormányzás a levegőben, be kellene ülnie a büröba, a vállalko-zás igazgatóját pedig, aki pompásan kormányozza világgá a sok hirt, amely végül mind levegővé válik, be kellene ültetni a ballon gondolatjába. Így talán megoldódnék az örök probléma s *Fried*-richshafenben nem kéne mindig ki-, meg becsom-agolni.

— **Hajóról hajóra.** A *Kaiser Friedrich* nevű hajó utasai kalandos családi jelenetek voltak a tami, amikor a hajó éppen utra kelt *Hoboken*-ből *Eber*-bourgba. Mint *New York*-ból jelentik, a valóságos gimnasztikai produkciókkal egybekötött jelenet így történt: Egy urhölgy kötéltárgesó segítségével meg-szökött a gőzösről és a szomszédos vontató hajóra menekült. Erre egy úri ember a gőzös ledéltetéről egyenesen a vontató hajóra ugrott. A vontató kapi-tánya megfenyegette a váratlan vendéget, hogy rög-

RÉSZLETRE!

Férfi-fehérművek és úri divatruk. **Részletfizetésre kaphatók** férfi-ingek, alsó-nadrágok, keztük, téli alsó ruhák, zsebkendők stb. a Belvárosi koronás áruházban IV., Károly-kört 22.

Erről kétszázadík a szerző neve, s az a költő, hogy a budapesti képzőművészeti kritika és a közönség annak ismerte el. Ily körülmények közt tehát, az e kép kiállítására körüljárásról felfogással és eljárásról a Szegélytársaság mint irodalmi fórum, magd nem azonosíthatja. S így indítványozom, hogy mondja ki a tek. választmány, hogy ha Kertstochnek Szerelem című festménye akár a kiküldött szűkebbkörű bizottság, akár ha a bizottság-nak egy vagy több tagja intézkedése folytán nem állítatott ki, ezen eljárásról és az annak alapját képező felfogással magd nem azonosítja.

□ **Temető-szépítés.** A főváros hatósága temetőben a régiéktől eltérő új rendszerű sírboltokat épített s ezzel ezen a téren is a modern szellemben fejlődő városok példáját követve, nemcsak a higiénia és kegyelet kívánalmainak tett eleget, de a szobrászművészeteknek is szélesebb működési kört biztosított a temetőben.

A tanács utasítására a mérnöki hivatal szakított a sírboltok építésének eddig követett elavult, az élekre nézve egészséget rontó, a halottakra nézve kegyeletellenes s a sírkerre nézve disztelen formájával, az olasz temetők columbariára emlékeztető sírboltrendszerrel tervezett és e tervek alapján készült el egy-egy csoportja az új sírboltoknak a Iarkasréti és a X. ker. kőbányai új temetőben.

Ez utóbbi előtt létesítendő nagy köralakú térhez csatlakozik az új 90 méter hosszúságú sírbolt-csoport.

Elején és végén egy-egy monumentálisan kiképezett mauzóleumszerű lépcsősornak emelkedik. Ha a sírboltokba temetnek ide hozzák a koporsót és innét bocsátják le azt szelvényével az alsó tágas, világos és jól szellőztetett folyosóra. Ennek két oldalán betonból készült fülkék vannak, amelyek külső falai szürke márvánnyal vannak borítva. 12 fülke ad egy családi sírboltot és ezeket egymástól fekete márványszegély választja el.

Ha a koporsót a sílyeszton lebocsátották, miatta a gyászoló közönség a tágas lépcsőn az alsó csarnokba jutott, egy erre a célra szerkesztett kocsi-val a koporsót a fülkéhez tolják, amely az eltemetésre kiszemeltetett. Ha itt elhelyezték betonlappal a fülkét végleg és légmentesen elzárják. A koporsó a fülkében örökre érintetlen marad.

A betonaj tetejére az abban előre megerősített csavarokra a család külön fedő-lapot készíthet márványból vagy bronzból az elhunyt nevének felírásával kilaragott arcvonásával, vagy egyéb szobrászati díszszel ellátva, ugv amin ezt a genuai temetőnél szebbnél-szebb emlékekkel látni.

De nemcsak a fülkék elzáró lapjainál érvényesülhet a szobrászok művészete. Minden családi sírbolt fölött a szabadban a sírboltok terraszaán megvan jele az hely, ahová a család sírboltja fölé díszsiremléket emelhet. Miatún itt nincsen sírbolt fedők, mint a régi sírboltoknál, a művész szabadabban tervezhet és elérhet a megszokott sablonról.

A sírbolt fölötti mennyezet oly szilárdan készült, hogy nem kell külön megerősíteni akármilyen súlyos siremléket akarnak is ráállítani.

A X. ker. temetőbeli sírboltok lépcsősornak modern szellemű monumentális architektúrát mutatnak. A Iarkasréti temetőben lévő új sírboltok is ugyanily rendszer szerint épültek, de a lépcsősornokokat komoly és jól megoldott román stílusban terveztek.

Egy-egy ily csoportban összesen 458 fülke van s az építés költségei csoportonként mintegy 65.000 koronára rúgnak. Ez az összeg azonban bőven megtérül a sírboltok árából.

A mérnöki hivatal szépen és jól oldotta meg ezt a szokatlan feladatot s különösen a szobrászok részéről számtalán köszönetre azért, hogy az eddiginni bővebb alkalmat és teret nyújt működésük számára.

□ **Magyar-Mannheimer Gusztáv** festőművész egy fővárosi palota számára érdekes plafondíszményt fejezett be. A négy részből álló mű gazdag fantáziával mutat be négy allegóriát, a zene eredetét, a szférák zenéjének hatását, táncoló amoretteket és a komoly és vidám szórakozást. Kmetty-utcai műtermében szívesen látja a kép iránt érdeklődőket.

□ **Istvánffy Gyula képe.** Pár nap óta kis kollektív kiállítás nyit meg Huszár Ilona bárónő felső-erdősori műtermében. Istvánffy Gyulának mintegy kétszáz, nagyobbára egészen kicsiny formájú olajestménye és akvarelje van ott egybegyűjtve. Szinte új név az övé a közönség előtt. Csak amatőrkörnél láttunk tőle eddig egy -egy tenyérnyi színes, hangulatos kis képet. Most pedig a sok munka közepette megismerjük tehetségét, hajlamait. Apró lírai költemények é képek, valamennyin megérezzük, hogy közvetlenül a természet szemlélete inspirálta. Így festenek azok az emberek, akik belső szükségletből festenek. Istvánffy-ban csak a belső ember festő, a civi életben — diáknak a kultuszminisztériumban, nyolcvan és néhány forint havi fizetéssel. Senki sem gondolja rá erre az életpályára,

hogy művészi hangulatokat kelt. Aki még az efféle foglalkozás ellenére is ilyen érzéseket visz a vászonra, az nem született diáknak. Istvánffy született festő. Senkit se zavarjon meg az, hogy a képei nem mutatják a kész rutint, mert a kész rutin igazos s jobb szeretjük nála még a naiv ügytelenséget is. Ezekben a kis képekben nincs semmi mesterember-vonás, a teknika nem oél it, a fő az átértett hangulat lehető egyszerű visszaadása. Van itt egy sor erdélyrézi darab, halmos vidékek egy pár odapütyögött ház-zal, erdősávokkal: ezek nagyon közvetlenül megérzettek és becsos dolgok. Ugy röptiben, sietős kőszálás közben festette. Egy pár teli képen meglepő a tónus-igazság, bár bizonyára nem tudatosan kereste ezt. Így annál nagyobb az értékük. Mert aki ösztönből jön rá ilyesmire, erősebb talantum, mint az, aki csak fáradságos teoretizálás után tudja megtalálni ezt a megoldást. Istvánffyrol azt hisszük, hogy jelentős festő-talantum, akinek sürgösen módót kelene nyújtani arra, hogy a díjnomesterséget abba-hagyhassa. Az alkalom itt van: felhívjuk erre a gyűjteményre a magyar amatőrök figyelmét. Olcsó, tiz, husz forintos képek ezek, könnyen meg lehet szerezni. A kiállítás maga díjtalan. Huszár Ilona bárónő nagyon lekötelezett minket, hogy ezt az érdekes talantumot nekünk bemutassa. Ezt a bensőséges művészetet sehol sem élvezhetjük volna jobb milióben, mint az ő műtermében.

□ **Művészeti boncolóstan.** Dr. Tellysiczky Kálmán egyetemi magántanár művészeti boncolóstanának megjelent harmadik és negyedik füzeté is a Hornyánszky-nyomda szép kiállításában. Ez a kettős füzet az emberi törzs formáit és esztétikáját adja elő negyvenöt szépen sikerült illusztráció kíséretében. Ezek közt figyelemreméltók azok az igénytelen formáju, de letette fontos rajzok, amelyek a törzs külön-féle keresztmetszetről s annak nem szertint való eltéréseiről adnak frappáns felvilágosítást. A szöveg egyik erőssége, hogy Tellysiczky egyképp hivatkozik 610 modellformákra és remekművi aktokra. A műnek megvan az érénye, hogy minden tudományos alapossága mellett is kelemes előadásu s élve ettel olvas-hatja a laikus is. A boncolóstan a közoktatásügyi kormány támogatásával jelenik meg, megrendelhető a Budapesti Napló kiadóhivatalában.

A fügefalevél.

Budapest, október 31.

A nagyváradi eset visszahozza emlékezetünkbe azt a teméredék bünesetet, amelyet a művészet ellen a szemérmesség ilyen elkövettek. Fájdalom, a műtörténet teméredék ilyen esetet ismer, sőt — s ez az idők jele — éppen a mi korunkban. számos fügefalevél-lovog hetvenkedett mindenféle képmorbóli eslekedettel.

Régibb időkben jóformán csak a Vatikánban találkoztak azok a sőtét alakok, akik megriad-tak a teremtés remekének, a meztelen emberi testen művészi ábrázolásától. Michelangelot duplán is érte a fügefalevél hóseinek csapása. A sextini kápolnában levő óriás talisményén az „Utolsó ítélet” az összes meztelen alakokra egy esekély kaliberű piktortal nadrágot estettek. A Fül-támadt Krisztus című szobrára bádögből készítették ruhát. Ugyancsak a Vatikán gyűjteményben az összes szobrok fügefalevelet kaptak, sőt Praxitelesz Vénusza bádögköpenyt is kapott.

De az újabb esetek is nem kevésbé érdekesek. Würzburgban az ottani Neumünsterben lóg a nagy Wohlgenuth Mihálynak egy letette értekes festménye amely a három királyok imádását mutatja be. A festmény közepén a kis Jézuskát látni édes anyja ölében a kis Jézuskát, ruha nélkül. Ez a meztelenség megdöbbentette a Neumünster valamely intéző papjának összes jobb érzeteit. A derék pap felfogadott egy piktort — hogy az isten legyen néki irgalmas — aki jó pénzért ruhát, zöld, jól szabott, mindent beled ruhát pingált a kised Jézusra. Wohlgenuth mester csonjtján bizonyára megöröndült a sirjukban, miatta ez a barbár műtét lefojlt. A kitűnő pap azonban megmentette annyi százezer templomlátogatónak lelkét az örök kárháztól, amelybe egy kis meztelen baba nézése okvetlenül belesodorta volna őket.

Stuttgartban tavaly sokat méltatlankodtak az ottani rendőrség mesés erkölcsössége felett. A derék policaj ugyan is valami erkölcslovg panaszra folytán elárolította egy műkereskedő kirakatából két híres festménynek a fotografiját amelyek eredetije a müncheni Pinakotékában van. Az egyik kép Lukas Cranach Adam és Evája, a másik Adrian van der Werff következeti című képe: Diana felfedezé Callisto vétkeztését.

Füresz összeültökzés támadt tavaly Bécsben egy alfestmény miatt. A bécsi egyetem tanárai kérvényt

intéztek a közoktatásügyi miniszterhez, hogy a Filozófia című festményt, Klimt művét, amely a bécsi egyetem aulájának menyezetére van szánva, ne fogadják el. A kérvényezők kifejtették az ő saját külön logikájukkal, hogy etikai szempontokból nem való az a festmény az egyetemre, levén rajta igen sok nuditás.

1899-ben a müncheni Glaspalastban egy kiváló festő, Max Steevogt kiállította Danae című festményét, amelyen ez a mithikus hölgy minden lepel nélkül látható. Klerikális presszió alatt a bajor kultusz-miniszter minden hatalmát latba vetette, hogy a képet a kiállításról eltávolítsák. Meg is történt.

Egy berlini vasúttársaság visszavetette Ludwig von Hoffmannnak, a híres német művésznak, egy plakátraját, mert meztelen alak volt rajta.

A német akvarellisták klubja ez év januárjában kiállítást rendezett, amelyre meghívta a német császári udvart is. Az udvarhölgyek azonban visszaküldték a meghívót, mert a művészi díszű kartonlapon meztelen alak volt látható.

Ez év februárjában, Berlin egy műkereskedésének kirakatából eltávolították Canova Három grácia című szoborművének másolatát, mint erkölcsletlenül meztelen. Hasonló sors érte ugyanott Böcklin Hullámok játéka című festményét, Max Kochnak egy bonctani munkáját és Grimnek „Michelangelo élete” című nagy művét, mert meztelen emberi alak díszítette a cimlapját.

Sőt megesett ilyesmi körülbelül egy év előtt Magyarországon is. Az esetről ma kassai levelezőnk a következőket írja:

Éppen egy éve, hogy nagy zenebona támadt városunkban. Okot erre egy meztelen szobormű adott. Alást foglalt ellene a sajtó s több a városi közgyűlés is akadt egy interpelláció, aki megkockáztatta a kérdést, vajjon nem sándékozik-e a tanács — felöltöztetni Perzeuszot? Mert tudni kell, hogy Perzeusz nem átalotta meztelenül megjelenni, amióta kikerült a Felsőmagyarországi Múzeum új palotájának homlokzatára. Derék családapák tiltakoztak, nyitlereztek, mondván, hogy felnőtt lányai vannak, akiknek az utja napjában néhányszor arra vezet. Akad egy aggsziz, aki fölajánlott jó meleg gubát a kérdemény Perzeusz-nak, akit télviz idejére még csak lenge lepellel sem láttak el. Érdekes, hogy semmi sem használ Perzeusz sem föl nem öltöztetik, sem el nem mozdítják helyéről. A város törvényhatósági bizottságának közgyűlésén újból interpelláltak ez ügyben. Konrády Lajos főtisztelendő szólt föl s a polgármester nem éppen humor nélkül válaszolt:

— Perzeusz a szegény, kőből van, tehát a leg-jobb akarata mellett sem — pirulhat. A szemléloi pedig — akiknek nem muszáj megnézniök — tisztában lehetnek azzal, hogy elég bajunk van nekünk a szegény gyermekek fürdőúszásával ilyenkor tél közeldével, fölösleges tehát egy pogány félisten meztelenségének ellepezésével foglalkoznia. Maradjon ugy! És ugy is maradt. Ami a kassaiak hagyományos józlására vall.

SPORT.

* **A Budapesti Lövészkör megnyitó lövészete.** A Budapesti Lövészkör november 4-én délután 3 órakor tartja megnyitó lövészeti Váci-körút 25. szám alatt levő helyiségében. A tagok három osztagra lőnek megteleld dijakért. Az ünnepélyt Rausch Ferenc, Jelinek Antal, Welsch Emil, Wirth Károly, Zintl János főlövészesterek Sáva Gábor, Ausim Ernő, Malin József és Petrich Gyula jegyzők, illetőleg tisztviselők rendezik. Vendégek I. korona díjat fizetnek.

* **A krikettkor Budapeston.** A Vienna Kriket and Football-Klub és a Budapesti Torna-Klubnak november 1-én délután három órakor tartandó mérkőzésen a csapatok a következő összeállítás szerint fog-nak játszani: Bécsi csapat (tekete-kék ing.) Wagner kapuvédő Horovitz. A. Lowe hátvédő. Foy. Siems, Hoffmann fedezet, Singer, Shyres, Windex, Eloridge, Redlern osztagozó. Magyar csapat (piros-fehér ing.) Andea, Hajós, Mannó, Lucius, Buda osztagozó. Róka, Ördövy. Klebersberg fedezet, Gabrovitz, Harsády hátvédő Bádonyi kapuvédő. A match színhelye a csömöri-uti versenypálya, ahová ez alkalomból több zugli koezi jog közeledni.

* **A bécsi novemberi meeting** mai második napja kisebb érdeklődés és kisebb mezönök mellett folyt le. A nap főversenyét, a kétévesek díját végre a már annyiszor favorizált Tarantella II. nyerte meg Faib, Timor, Lovag, Nachtwächter és Saffi ellen, melyek közül a két utóbbi még csak néhány nappal ezelőtt megverte a győztest. A Rohonczy-istálló ismét nyert egy versenyt Hamameliszel.

A részletes eredmény tudósítónk távirati jelentése szerint a következő:

I. **Kétévesek eladóversenye.** Díj 2000 korona. Távolság 1000 méter. Rohonczy G. Hamamelise (Morgan) első, Braganzai herec Sári volt a nevező (Adams) második, Szemere M. Széltölőja (Cleminson) harmadik. Azután: Aschenbrödel, Barbara II. Ifélet: Könnyen öt hosszal nyerve ugyanannyival harmadik. A győztes 6900 koronáért vissza-

vásároltatott. Totalizátor: 10: 21. Holyrefogadások: I. 50: 59, II. 50: 64.

II. Eladó-verseny. Díj 2000 korona. Távoltság 1900 méter. Gróf Sternberg A. Aldonása (Barker) első, Szemere M. Melitánója (Mándi) második, Mr. White Pharisserje (Morgan) harmadik, azután Artalan L., Jablanica, Beauharnais. Itélet: Könnyen két hozszal nyerve, második hozszal harmadik. A győztes 4200 koronáért visszavásároltatott. Totalizátor: 10: 20. Helyrefogadások: I. 50: 77, II. 50: 142.

III. Kétövesek versenye. Díj 4000 korona. Távoltság 1000 méter. Baró Harkányi J. Tarantella II.-je (Wilton) első, Péchy Andor Fálbia (Poole) második, Dreher Antal Timoria (Morgan) harmadik, azután Lovag, Nachtwächter, Saffi. Itélet: Könnyen második hozszal nyerve három hozszal harmadik. Totalizátor: 10: 73. Helyrefogadások: I. 50: 150, II. 50: 83.

IV. Három évesek gátversenye. Díj 2000 korona. Távoltság 3200 méter. Mautner V. Isalocja (Wheeler) első, Péchy A. Garcia (Sheybal) második. Itélet: Biztosan egy és fél hozszal nyerve. Totalizátor: 10: 28.

V. Kétövesek handiojja. Díj 2000 korona. Távoltság 1000 méter. Capt. Gaston Barbarea (Sands) első, Mr. Roberts Onyxja (Morgan) második, gr. Wimpfen S. Silver Box (Adams), harmadik, Futottak még: Székfi. Kevély, Csendes, Bombardier, Cartell, Flyloft, Baedeker, Hastmann. Itélet: Biztosan nyakhozszal nyerve, félhozszal harmadik. Totalizátor: 10: 106. Helyrefogadások: I. 50: 103, II. 50: 82 III. 50: 140.

VI. Kétöves nyeretlenek versenye. Díj 2000 korona. Távoltság 1100 méter. Gróf Trautmannsdorf L. Bruce Lowe (Barker) első, Mr. C. Wood Windsor (Black) második, gróf Andrassy G. Dicső (Gilchrist) harmadik, azután Montezuma, Patron, Nina. Itélet: 3 hozszal nyerve, rövid félhozszal harmadik. Totalizátor: 10: 47. Helyrefogadások: I. 50: 139, II. 50: 129.

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ A polnai bünpör. A piséki törvényszék ma a tanuk kihallgatását folytatta. *Aprecht* tanu azt vallja, hogy vádlottat ő is megkérdezte, hogy ő ölte-e meg Hruza Agnest. A vádlottat nagyon meglepte akkor ez a kérdés, lehorgasztotta a fejét s nem is válaszolt a kérdésre. *Aprecht* kihallgatása közben izgalmas jelenet játszódott le a vádlott és tanu között. Ez utóbbi ugyanis a vádlott felé fordulva hangosan kiabálta:

— Te lump! Te szemtelen!

Az elnök rendreintásitotta a tanut s Hilsnerrel szembeállította, aki tagadja, hogy vele beszélt *Aprecht*.

A védő ügyvéd ezután a tanuboz fordult s mosolygva kérdezte:

— Milyen vallásu ön, *Aprecht*.

— Erre a kérdésre nem felelek.

— Ön felelni tartozik a védő ur kérdésére — intette az elnök.

A tanu ekkor általanos derűséget kelteve így leplezte le önmagát:

— Zsidó voltam. Most azonban már nem vagyok az. Kilenc év óta a katolikus valláshoz tartozom.

Bros Friderika bécsi nevelőné, aki azelőtt Polnában az úgynevezett zsidóvárosban lakott, elmondja, hogy ablaka előtt több zsidót hallott hangosan beszélgetni, köztük Hilsnert is. Egyikük, *Bodansky*, azt mondta a meggyilkoltról: *Tréfi volt. Aprecht*, a tanu állítása szerint, azt mondta Hilsnernek, hogy nem történhetik baja, ha semmit sem vall be.

Az elnök figyelmezteti a tanut, hogy a vizsgálóbíró előtt másképp vallott és arra a nagy ellenmondásra utal, hogy *Steiner* kántortól április 6-án hallgatták ki, holott Hilsner április 5-én már fogságban volt. Így tehát Hilsner nem lehetett jelen akkor, mikor a kántor vallomásáról beszéltek.

A tanu mégis fönttartja vallomását és kijelenti, hogy a jegyzőkönyvet csak aláírta, de tartalmát nem ismerte. Azt mondja továbbá, hogy ablakai nyitva voltak, holott a vizsgálóbíró előtt azt állította, hogy ablaka zárva van.

Azután kihallgatják ugyanennek a tanuának az anyját, aki az ablakból állítólag ugyanazt a beszélgetést hallotta, amelyet leánya említett. Őt is figyelmeztetik, hogy a jegyzőkönyvben kevesebb áll, mint amennyit ma vall, mire kijelenti, hogy a vizsgálóbíró előtt ugyanazt mondta, de a jegyzőkönyv akkor már be volt lejezve.

Audencinek védő azt indítványozza, hogy azokat a bírósági hivatalnokokat akik a szóban lörög jegyzőkönyvet fölvették, hallgassák ki a jegyzőkönyv helyességére nézve és szembeállítsák őket a tanuval, mert sajtóságos dolog, hogy minden tanu, aki ellenmondásba keveredik, azzal a gyanusítással áll elő, hogy a jegyzőkönyvetek helytelenül voltak föl.

Hilsner, Schiller Jakab polnai lakos és *Bodansky* is határozottan tagadják *Brosné* és leánya vallomásait. Délután számos tanuvallomást olvastak fel, valamint a kuttengeri orvosok véleményét Hilsner elmeállapotáról; e szerint Hilsner egyáltalában nem elmebeteg szellemileg teljesen egészséges és beszámítható. A község, ahova Hilsner illetékes és több mester, akiknél dolgozott, munkakerülő esayazónak mondják

Hilsnert, aki alaminzából él. Azután felolvasták a prágai cseh egyetem orvosi fakultásának véleményét a Hilsner nadrágnál talált vörös foltokról. A véleményük kifejeji, hogy nem lehet konstatálni, vajjon a foltok vértől erednek-e.

A tárgyalást november 2-án folytatják.

§§ **Összeütközött villamosok.** A budafoki villamos utvonalan, a Perci gyártelep előtt két kocsi egymásha ütközött. A kocsi vezetője és a kalauz, akik a bajt előidézték, törvény elé kerültek. A végvárgyalás két napon át tartott a budapesti büntető törvényszéken s ma azzal végződött, hogy a törvényszék *Varga* Zsigmond kocsivezetőt *hat havi, Feigler* Lajos kalauzt *három havi fogsárra* ítélte közveszedelmes cselekmény vétségért. Kötelezte továbbá a törvényszék az elítélteket a kár megtérítésére. Az ítélet en az összes íelek fölébezték.

§§ **Felmentett lelkes.** Érdekes föltárgyalás folyt le ma a sátoraja-ujhojai esküdttörbíróság előtt, mely sajtó utján okövetett *valdis elleni kihágás* ügyében, az uj eljárás szerint, most *először* ítél az országban. A védlott *Homoky* Antal református lelkes volt ki a *Sárospataki Lapokban* a reformátusok tömeges átérését éles hangon kárhözta s a katolikus hívők hiszékenységét is kritika tárgyává tette. *Havathy* József főügyész véd- és dr. Kiss Sándor védőszéde után az esküdttörbíróság kimondta a nem büntést, mere az esküdttörbíróság a vádlottat felmentette.

Nyílttér.

Vérgyógyítás

Nemapatia Uj, kipróbált gyógymód. Kimaradhatatlan siker közvény, asthma, szív-, vese-, gyomor-, bél- és hólyagbántalmaknál, de-, ver- és bőrbajoknál. Biztos védelem szél-üdes, korai válság és elmezavar ellen. Ekvinte száz meg száz teljes gyógyulás még a leg súlyosabb és legrégibb bajoknál. E gyógymód feltalálója és egyedli képviselője

Dr. Kovács J. orvostudor
egyet. rendel a polna úttörbíróság V. Váci-tör 18. Házán kütd. is közeli. meghívás: vidékre is megy

Szt. Lukácsfürdő

Nagy kenes iszapfürdő, melynek 30 szobája, számos termeszetes forrsmoldencövek az aványvíz naponta 60 literes mennyiségben. Mindennapi gyógy- és illó-áruk. Kétfő szobák. Vendégek szájában. Olcsó árak. Prospektus ingyen küld az igazgatóság.

BUDAPESTEN.

Guber János

Leghasonabb vasas arzenes viz

Kapható az összes ártány-üzletekben, gyógyszerészek és drogeriákban.

MATTONI ÉS WILE, BUDAPEST.

Dr. Kell József

Ügyvédi irodáját november 1-től VI., Dessewffy-utca 41. sz. alá helyezte át.

Adó- és illeték-ellenőrzési iroda

(Kerepesi-ut 47.) ki- és átszámít minden adót és illetéket.

Craus Gyula ügyvédi irodáját

1900. november 1-től Budapest, IV., Kálvin-tér 2. sz. alá helyezte át.

Az „Első magyar általános biztosító társaság” és a „Nemzeti” baleset biztosító részv. társ.

t. részvényesi és ügyfelei figyelmét felhívjuk a ma megjelent

„Biztosítási Szemle”

érdekes közleményeire.

Szerkesztőség: VI., Dessewffy-utca 41. szám.

(Az e rovat alatt közöltöttek nem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÁVIRATOK.

Tanis, október 31. A Gaisa melletti Metlaoniban levő iosa átbányákban tegnap este a felső földrétegek beomlása következtében horasztó szerencsétlenség történt 50 kabal munkás megsebesült, többen pedig életüket veszítették.

Arenberg herceg eltélése.

Berlin, október 31. *Arenberg* herceg hadnagytó a hadi törvényszék csakugyan eltéte, de nem 18 évi várfogságra mint a lapok jelentették, mert a legmagasabb büntetés, amelyet a katonai büntető törvényszék kiszabhat 15 évi várfogság.

Parasztlázadás Romániában.

Bécs, október 31. Romániában ismét több helyen *liúttó a parasztlázadás.* A Carp-kormány ugyanis abban a törekvésében, hogy uj adóforrásokat teremtsen, összeütközésbe került a földhöz ragadt parasztsággal. Buda községben a parasztok letették az előjárdságot. Sara kerületben a parasztság konfliktusba keveredett a katonasággal. *Alexandrescu* főnöknek és *Dimitri* alfőnöknek az ablakon át kellett menekülnök. A katonaság belelőt a tömegbe és nyole paraszt szörnyet halt. Ott kerületben a mozgalom főleg a cukoradó ellen irányul.

Angolok és boerok.

London, október 31. A Reuter-ügynökség jeleint Pretóriából e hó 20-áról: A *Bothéal* tolytatott tárgyalások eredménytelenek maradtak. *Steyn* elnök megtagadta egy hadikövet fogadását.

Fokváros, október 31. Minthogy a boerok számos támadást intéztek Wentersburg-Road mellett a vasutra, Hunter tábornok megámadta az ellenséget és jelentékenyebb ellentállás nélkül elűzte Wentersburg-Roadból.

Hamburg, október 31. Amaz elterjedt hírekkel szemben, amelyek szerint a *Bundesrat* gőzöslön lefogalalk volna hat millió márkányi aranyat, mivel azt hitték, hogy az *Krügernak* vagyona, a *Hamburger Börsenhal* arról értesül, hogy igaz ugyan, hogy a *Bundesrat* gőzöslön lefogalalk *2 millió márkát* aranyrudakban, az az állítás azonban, hogy *Krüger* vagyonáról van szó, teljesen alaptalan.

London, október 31. A Reuter-ügynökség jeleint Pretóriából e hó 20-áról: *Botha* tábornok nemrég egy hadi követ előtt elismerte, hogy *mindezenek vége van,* de azt mondta, lehetetlen a megadásról tárgyalni mindaddig, míg a barcolók közül valaki tovább akarja folytatni a küzdelmet. *Viljoen*, akit *Steyn* elnök támogat, ragaszkodott az ellenállás folytatásához. *Steyn* el sem akarta olvasni *Roberts* proklamációját és engedtelhetetlen állapotot fogal el. *De egyre nehezebbé válik a barcolatok együttmáradására bírnia.* Mint jelentik, *Steenkamp*, a foktöldi felkelők vezére, aki Bloemfontein megszállásakor elmenekült, a boeroknál van Pietersburgban. Ezeknek hír szerint összesen 17 ágyujok van.

Pestis-eset Londonban.

London, október 31. Hivatalosan jelentük, hogy egy embert, aki nemrég érkezett ide a Fülöp-szigetekről *pestises megbetegedés* miatt a Themse torkolatánál levő kikötő-kórházba vittek.

Közgazdasági táviratok.

Nagyvárad, október 31. A nagyváradi kamara elbatározta, hogy Budapestet üdvözli az önálló vánterületre vonatkozó határozatáért.

Bécs, október 31. A kereskedelmi minisztérium ma tudatta *Duna-Gőshajózási Társaság* igazgatóságával, hogy a mostani politikai viszonyok között nincs kilátás a szubvenciós szerződésnek idejekorán való megújítására s azért egyelőre a régi szerződés alapján hajlandó egy évre meghosszabbítani az eddigi szubvenciót. A Társaság rendkívüli közgyűlés es fogja terjeszteti a miniszterium rendeletét.

London október 31. (Gabonapiac.) Az iránzat általában nyugodt, az árak változatlanok. Magyar liszt 29 sh. 6 p. Városi liszt 21 sh. 6 p. — 26 sh. Repcelaj 31 sh. 9 p. (eladók). Tengeri névelges. Behozzatal: buza 10,000, árpa 29,000, zab 30,000 qu. Az idő szép.

New York, október 31. (*Terménytásada.*) (*Zárlat.*) *Gyapot:* New Yorkban helyben 9 1/8 (9 1/8). Nov-re 9.09 (8.98). Januára 9.11 (8.97). New-Orleansban helyben 9 1/8. (9.—) — *Petróleum:* Stand white New Yorkban 7.45 (7.45). Stand white Philadelphában 7.40 (7.40). Refined in Cases 8.75 (8.75). Credit Balances at Oil City 1.10 (1.10). — *Zsir:* Western steam 7.45 (7.50). Rohe és Brothers 7.92 (7.92). — *Tengeri iránzata* szilárd. Októberre — (44 1/2) Decemberre 42 1/8 (41 1/2). Májusra 41 1/2 (41 1/2). — *Buza* iránzata igen szilárd. Píros ősi helyben 79 1/2 (78 1/2). Októberre — (77 1/2). Decemberre 79 1/2 (78 1/2). Márc-ra 82 1/2 (82 1/2). Májusra 83 1/2 (82.—). Gabona szállítási díja Liverpoolba 8 1/2 (8 1/2). — *Kévé:* fair Rio 7. sz. 8 1/2 (8 1/2). Okt-re 0.— (0.—). Decemberre 7.35 (7.25). — *Liszt:* Spring Whea. cears 2.75 (2.70). — *Cukor:* 4.— (4 1/2). — *Om:* 27.25 (27.47). — *Réz:* 16 1/2 (16 1/2). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelölik.)

Chicago, október 31. (*Terménytásada.*) (*Zárlat.*) *Buza* iránzata igen szilárd. Októberre 78 1/2 (72 1/2). novemberre 78 1/2 (72 1/2). *Tengeri iránzata* állandó. Okt-re 37 1/2 (37 1/2). — *Zsir:* Okt-re 7.05 (7.07). Novemberre 6.97 (7.05). — *Sealona short clear* 6.80 (6.80). — *Serítész:* Októberre 30.— (17.—). Decemberre — (—). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelölik.)

kilogrammonként — A minőség hektoliterenként és kilogrammonként.

Table with columns for 'B u z a' and 'Kiló', listing various types of flour and their prices per kilogram and per hectoliter.

Table titled 'Egyéb gabonafélék' (Other grain types) listing items like 'Rozs' (wheat), 'Arpa' (barley), 'Zab' (oats), etc., with prices.

A határidőszület folyamán a következő kötések történtek:

Table showing exchange rates for various currencies and dates, including Buza, Rozs, and Tengeri (sea) rates.

Déli egy óraor a következő záróárak állapították meg hivatalosan a tőzsdén:

Table listing closing prices for various goods like Buza, Rozs, Zab, Tengeri, and Repece.

Table titled 'Délután fél óraor záról' (Afternoon half-hour closing) listing prices for Buza, Rozs, Tengeri, and Repece.

A budapesti értéktőzsde.

A mai eldőtőze irányzata valamivel kedvezőbb képet tüntet fel a már megszokottnál, amennyiben a kedvező külföldi taxációk és a magas new yorki jegyzések hatására nálunk is az irányzat kedvezőbb lett.

A déli tőzsde ismét a osendes irányzatot követte. Az internacionális értékek közül államvasutban volt némi üzlet, míg a helyi értékek piacán ismét csak Rímanurányi örvendett élénk keresletnek.

A valuta- és ércváltók változatlanok. Az eldőtőzsde kedvező.

Jegyzetek: Osztrák hitelrészvény 651.75—652.75. Osztrák-magyar államvasút 656.—657.75. Rímanurányi vasmű 497.—499.50 korona.

A déli tőzsde osendes. Jegyzetek: Osztrák hitelrészvény 652.50—653.25. Osztrák-magyar államvasuti részvény 656.—656.50. Ipar-és kereskedelmi bank 157.—157.50. Jelzálogbank részvény 429.—430.—. Rímanurányi 499.50—501.—. Déli vasut 106.—107.—. Közúti vasut 591.—592.— korona.

Forgalmaba került: L magyar iparbank 310. Concordia gőzmalom 400—410. Magyar aszfalt 334.—340. Salgótarjáni kőszénbánya 626.—627.—. Ganz részvény társ. 3110—3140 korona.

Utőtőzsde. A 4 órai zárlatok maradt: Osztrák hitelrészvény 654.—. Magyar hitelrészvény 651.50. Leszámlító bank részvény 424.—. Rímanurányi vasmű részvény 494.—. Osztrák-Magyar államvasút 564.—. Közúti vasut részvény 593.—. Villamos vasut részvény 276.— korona árfolyammal.

A budapesti terménytőzsde.

A terményüzletben a szezonzerű hangulatnak megfelelően alakultak az árak és végül a terményüzleti árjegyzőbizottság hivatalosan a következő árfolyamokat állapította meg:

Jegyzetek: Heremag: lucerna magyar 39.—45.— korona, vörös idei 55.—57.— korona, vörös erdélyi — korona, vörös bánágsági — korona, középszemű 60.—63.— korona, nagyszemű 67.—70.— korona. Disznósőr: budapesti 59.50—59.—

korona, vidéki — korona. Táblaszalonna: légszárított vidéki — korona, városi 4 darabos 51.—51.50. korona, 3 darabos 53.—53.50. korona, füstölt — korona. Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség 15.—16.25 korona 120 darabos — korona, 100 darabos 16.25—16.50 korona, 85 darabos 17.50—17.75 korona, azonnali szállítással. Szerbiai szokás szerinti minőség 14.25—14.50 korona, 100 darabos 15.25—15.50 korona, 85 darabos 16.50—16.75 korona. Szilvaiz: szlávóniai 18.25—18.50 korona, szerbiai 16.25—16.50 korona, azonnal való szállításra.

A bécsi gabonatőzsde.

Bécs, október 31. (A Budapesti Napló telefonjelentése.) Az ősi határidő ma lejárt. Üzlet majdnem teljesen semmi se volt, mert New York javulást jelentett ellenben a nyugateurópai piacokról lanya árfolyamok hírt hozta a táviró. Direktíva így nem volt, az egész vétel nagyon csekély s csak egyes szórványos kötések történtek. Az irányzat nyugodt; az árfolyamok változatlanok.

Köttettek: Buza őszre 8.09. Buza tavaszra 7.99—7.98, rozs tavaszra 7.66—7.67, zab tavaszra 5.88—5.89, tengeri május—júniusra 5.34—5.35.

A készárúk piacán az üzlet közel állt a stagnációhoz. A tulajdonosok ugyanazokat az árakat követelték, mint az elmúlt héten. Az irányzat bányadt. Zab tartott maradt, tengeri szeptember—októberre magasabb árakon kelt.

Zárlatok maradtak: buza tavaszra 8.01, rozs tavaszra 7.67—7.68, zab tavaszra 5.86—5.87, tengeri május—júniusra 5.34 korona.

A bécsi értéktőzsde.

Szilárd hangulat az eldőtőzsdén. Déli tőzsdén is javult az irányzat, később még szilárdabb Berlinre.

Zárlat valamivel gyengébb, eladásokra.

Bécs, október 31. (Magyar értékek zárlata.) 4%-os aranyjárdék 114.60. Tizsi és szegedi kölcsön sorsjegye 138.50. Magyar vasuti kölcsön ezüstben 98.35. Magyar keleti vasuti állami kötvény 118.75. Magyar leszámlító-és pénzváltóbank 425.—. Rímanurányi vasmű részvény 510.50. Magyar koronajárdék 90.15. 4%-os Magyar földterem. kötvény 91.70. Magyar hitelbank részvény 651.—. Magyar nyeregményi kölcsön sorsjegye 163.50. Kassa-oderbergi vasuti részvény 343.—. Magyar kereskedelmi bank 2540. Magyar cukoripar —

Bécs, október 31. (Osztrák értékek zárlata.) 4 2/3%-os papírjárdék 97.20. 4%-os osztr. aranyjárdék 114.50. 1890-iki sorsjegy 132.—. Osztrák hitelsorsjegy 388.50. Angol-osztrák bank 269.—. Bécsi bankjegyzet 459.—. Osztrák-magyar bank 1693. Déli vasut 106.50. Dunagőzhajózási részvény 760.—. Dohányrészvény 287.—. Császári és királyi arany 11.41. Német bankváltók 117.67. 4 2/3%-os ezüst járdék 96.95. Osztrák koronajárdék 93.10. 1884-iki sorsjegy 199.—. Osztrák hitelintézeti részvény 653.—. Unionbank 538.50. Osztrák Lánderbank 407.50. Osztrák-magyar államvasut 653.50. Elbavölgyi vasut 465.—. Alpesi bányarészvény 415.50. 20 frank. arany 192.00.—. Londoni váltóár 240.65. Bécsi Tramway Litt A. 254.—. Bécsi Tramway Litt B. 249.—. Lipót kőbő —. Az irányzat szilárd.

Bécs, október 31. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A délutáni magánforgalomban a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 254.50. Magyar hitelrészvény 652.—. Angol-Osztrák bank 269.—. Bécsi bankjegyzet 461.—. Union bank 538.—. Lánderbank 408.—. Osztrák-magyar államvasut részvény 654.50. Lombard 106.50. Elbavölgyi vasut 465.—. Északnyugati vasut részvény 451.—. Dohányrészvény 287.—. Rímanurányi vasut 504.—. Alpesi bányarészvény 417.50. Májusi járdék 97.20. Magyar koronajárdék 90.50. Török sorsjegyek 101.—. Német birodalmi márká 117.82. Napoleon d'or 19.21.

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, október 31. (Tőzsde tudósítás.) Közvetlenül a hivatalos árfolyamok megállapítása után a tőzsde bank- és bányarészekben határozottan szilárd irányzatot mutatott. Bankértékek a tegnapi frankfurti esti tőzsdén igen szilárdak voltak és ma egy vezetó bankok, mint a közpénzbank részvényeiből nagy tételeket adtak el. A bányarészek piacán utólag kedvezően hatott a Laura-kőhő tegnapi jelentése, ugyanint az ipar helyzetére vonatkozólag a köznyilvános elhangzott kedvezőbb jelentések. Járdékok ártartok. Spanyolország bányádtak. Svájci vasutak élénkek az államosítási akcióról szóló hírekre. Más vasutak csöndek. Hajózási részvények élénkek véleményes vásárlásokra. Zárlatfelé nyugodtabb volt az irányzat. Magánleszámlítókkal kamatláb 4%.

Berlin, október 31. (Zárlat.) 4 2/3%-os papírjárdék 96.90. 4%-os osztrák aranyjárdék 97.50. Elbavölgyi vasut —. Magyar koronajárdék 90.80. Osztrák-magyar államvasut —. Kassa-oderbergi vasut 84.90. Bécsi váltóár 100.80. Magyar vasuti beruházási kölcsön —. Alpesi bányarészvény 174.50. Disconto-Commandit 215.50. Általános vállamosságú Edison 193.90. Gelsenkirchen 196.40. Laura-kőhő —. 4 2/3%-os ezüstjárdék 96.75. 4%-os magyar aranyjárdék 96.50. Osztrák hitelrészvény 205.10. Déli vasut 25.—. Károly ujj Lajos vasut —. Orosz bankjegyek 216.65. 4%-os ujj orosz kölcsön 95.90. Török dohányrészvény —. Olasz járdék 94.75. Magyar hitelbank —. Dynamit Trust 148.25. Harpeni 175.60. Az irányzat szilárd.

Berlin, október 31. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Esti forgalom 4%-os magyar aranyjárdék 96.50. Magyar koronajárdék 90.80. Osztrák hitelrészvény 204.40. Osztrák-magyar államvasut 139.90. Déli vasut 25.—. Északnyugati vasut 216.65. Elbavölgyi vasut —. Orosz bankjegy közepén —. Buschtiehradt —. Orosz bankjegy —. (Ultimo.) Lombard —.

Hamburg, október 31. (Zárlat.) 4 2/3%-os ezüstjárdék 96.50. 1890. sorsjegy 132.50. Déli vasut 24.75. 4%-os osztrák aranyjárdék 97.90. Osztrák hitelrészvény 205.60. Osztrák-magyar államvasut 143.25. Olasz járdék 94.40. 4%-os magyar aranyjárdék 96.50. Az irányzat szilárd.

Frankfurt, október 31. (Zárlat.) 4 2/3%-os papírjárdék 97.—. 4%-os osztrák aranyjárdék 97.50. Magyar

koronajárdék 90.85. Osztrák-magyar bank 121.60. Déli vasut 24.80. Elbavölgyi vasut —. Londoni váltóár 204.47. Bécsi bankjegyzet 115.90. Villamos részvény —. 3%-os magyar aranykölcsön 78.50. 4 2/3%-os ezüstjárdék 96.70. 4%-os magyar aranyjárdék 96.45. Osztrák hitelrészvény 204.90. Osztrák-magyar államvasut 140.40. Északnyugat. Vasut 114.—. Bécsi váltóár 848.66. Párisi váltóár 814.66. Unionbank —. Alpesi bányarészvény 204.—. Az irányzat szilárd.

Frankfurt, október 31. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Árfolyamok januára. Esti forgalom Osztrák hitelrészvény 206.—. Osztrák-magyar államvasut 140.60. Déli vasut 125.40. Osztrák aranyjárdék —. Olasz járdék 94.90. Laura-kőhő 196.40. Harpeni 177.52. Discont —. Alpesi —. Bécsi bankjegyzet —. Az irányzat szilárd.

Páris, október 31. (Zárlat.) Osztrák-magyar államvasut —. 4%-os osztrák aranyjárdék 97.—. Osztrák Lánderbank —. 3%-os francia járdék 100.45. Ottomanbank 534.—. 3 1/2%-os francia járdék 102.70. Alpesi bányarészvény —. Déli vasut —. 4%-os magyar aranyjárdék 97.95. Párisi bankrészvény 1072. Olasz járdék 94.70. Francia földterem. járdék 99.—. Osztrák földhitelintézeti részvény 11.85. Török dohányrészvény 305.—. Az irányzat javult.

Sternberg Armin és Testvére hangszergyár, cs. és kir. udv. szállítók B.apest, VII. K. repest-ut 36) Zongora-termek Kossuth Lajos-utca 22. (Károly-körtut sarok) Zenepalota. Megjelent! MÁGYAR-TILINKO-ISKOLA, melynek segítségével a tilinkón tökélyességgel és alaposan meg lehet tanulni játszani, — minden további magyarázat nélkül. Egyszermind 65 legzsebb magyar s más kedvelt darab. Ára I frt 50 kr.

Budapesti takarékpénztár és Országos Zalogkölcsön Részvénytársaság. Befizetett részvénytőke: 10 millió korona. Vezérigazgató: Benke Gyula, VI. ker., Andrásy-ut 5.

Első Leánykiházasítási Egylet Budapestben, VI. ker., Teréz-körtut 40—42. szám. Alapították 1863. évben. Kifizetett nárszámtételek 1892. december hó 31-ig 1.600.000 frt. Legelőnyösebb feltételek kiházasítási biztosításokra 300 frttól 10.000 frt-ig.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

Október 31. A sertésüzlet irányzata változatlan. A) Hízott sertések ára: I. A) Magyar elsőrendű: Oreg nehéz (páronként 400 kilogramm felüli sulyban) — fillérg. Oreg közép (páronként 300—340 kilogramm terjedő sulyban) — fillérg. Fialat nehéz (páronként 320 kilogramm felüli sulyban) 96—98 — fillérg. Fialat közép (páronként 251—320 kilogramm való sulyban 90—97 — fillérg. Fialat könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő sulyban) 96—98 — fillérg. II. Magyar szedett: Nehéz (páronként 280 kilogramm felüli sulyban) — fillérg. Közép (páronként 240—260 kilogramm sulyban) — fillérg. Könnyű (páronként 260 kilogramm terjedő sulyban) — fillérg. III. Romániai: Nehéz (páronként 320 kilogramm felüli sulyban) — fillérg. Közép (páronként 250—320 kilogramm terjedő sulyban) — fillérg. Könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő sulyban) — fillérg. IV. Romániai eredeti (Stachl). Nehéz (páronként 240 kilogramm terjedő sulyban) — fillérg. Könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő sulyban) — fillérg. V. Szerbiai: Nehéz (páronként 260 kilogramm felüli sulyban) 94—96 — fillérg. Közép (páronként 240—260 kilogramm terjedő sulyban) 93—94 — fillérg. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő sulyban) 92—94 fillérg.

Sertéslétszám 1900. október 29. napján volt készlet 35.514 darab. — 1900. október 30. napján teljhajlatolt 829 darab. 1900. október 30. napján elszállított 1002 darab. 1900. október 31. napjára maradt készletben 35.341 darab.

Szenásy, Hoffmann és Társa párisi és lyoni sörszövőgyári raktára Budapest, IV., Bécsi-utca 4. szám. Raktárunkban található a legzsebb és legnyugodt választék divatos ruhaneműk, csipkék és szalagok, valamint grönnyűtűk, pontlecke-ruhák és pontlecke-kiműk. Fekete, fehér és színes selyem-keimek 85 kr-tól. Satin-Liberty-keimek 65 kr-tól és angol mosógép 80 kr-tól kezdve. Minakkal kívánatra készséggel szolgálunk.

Vizállás.

Table showing exchange rates for various currencies and goods, including 'Inn', 'Duna', 'Páris', 'London', etc., with columns for 'Okt. Okt.' and 'Okt. Okt.'.

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.
Csütörtök, 1900. november hó 1-én.

A cremonai hegedűs.
Opera 2 képből, Szövegét írta: Coppée és Beauclair. Fordította Abrányi Emil. Zenéjét szerző Hubay Jenő.

Személyek:
Ferrari Várady Giannina Blätterbauer
Filippo Beck A podesta Mihályi
Sandro Déri

Utána:
Tetemre hívás.
Eredeti dalmű 1 felv. (két kép n). Zenéjét szerz. Farkas Ödön. Szövegét Arany János balladája után írta Versényi György.

Személyek:
Bárczy István Ney D. Főrsztó Ney B.
Bárczy Benő Takács Vadászmeister Mihályi
Csáky Benő Kertész Kálmán Kiss B.
Kund Abigél Kaczér Kabos Várady
Tamás Szendrő Szabolcs Strósz
Pető Payer M. Balázs Kornay

Kezdeté 7 óraker.

Royal-Szálló
Vasárnap, november hó 4-én,
a magy. kir. I. honvédezred
teljes zenekara
Népszerű
hangversenyt

rendez a ROYAL SZÁLLÓ disztermében válogatott műsorral.

Helyárak:
Számozott ülőhely 2 korona, számozatlan ülőhely 1 korona.

Pénztárnyitás 4 óraker, kezdete 5 óraker.
Jegyek előre válthatók a Royal szálló irodájában Zipser & Könyg zeneműkereskedésében (Andrássy-ut 4.) és Barta Lajos könyvkereskedésében (Lipót-kört 20.)

Ehm János éttermei a Nemzeti Színház épületében
Ma és mindennap **Bandi Marci és fiai** kedvelt zenekara hangversenyez.

Színház után friss étlap.

NEMZETI SZÍNHÁZ.
Csütörtök, 1900. november hó 1-én.
Déltűn 2 1/2 óraker mérsékelt helyárakkal.

Iskarióth.
Eredeti tragédia 5 felvonásban. Irta Várdi Antal.

Személyek:
Pontius Szacsavay Iskarióth Bakó
Annás Beresényi János Mihályi
Ruben Egressy Péter Ujházi
Isachar Horváth Jakab Faludi
Kaiphás Pálffy Tamás Körösmezői
Ahasver Szigeti Magdolna Fái Sz.
Nophlali Ivánfi Oszás Mészáros

Este:
A cigány.
Eredeti népszínmű dalokkal 3 felvonásban. Irta Sziglieti Ede. Zenéjét Doppler Károly.

Személyek:
Várszeghi Horváth Rózi Hegyesi
Kurta Hetényi Ferkó Latabár
Gyuri Gyenes Kisbőr Körösmezői
Márton Gabányi Kondorné Györgyméi
Rebeka Vizvarú Sári Keczeri
Évi Ligeti J. Panni Demjén
Zsiga, cigány Ujházi Erzi Fábán
Peti Mihályi Egy öreg Magyar

Kezdeté 7 1/2 óraker.

Stettenheim
(WIPPHEN)
felolvasása
f. évi november hó 5-én
a Vigadó nagytermében
Jegyek már most előjegyezhetők
Bárd Ferenc és Testvére
zeneműkereskedésében
IV. Kossuth Lajos-utca 4. (Standard-palota)
és VI. Andrássy-ut 12.

"A párisi világhiállításán a „grand-prix"-vel kitüntetve."

TÁTRA NAGYKAVÉHAZ. Családok szórakozó helye
VII., Király-utca 77.
Ma és mindennap **Torjado** remek hölgyzenekar **Rosenzweig**
kedvelt karmester vezetésével...
Külön szobák. Hűdeg buffet.
Méréskölt árak. **Grüner Jacques, kávé.**

Budapest legkellemesebb szórakozó helye a fővárosba érkező idegenek találkozója.
Csöke közkedvelt zenekarának hangversenye.
Hűdeg buffet. — Méréskölt árak.
Egész éjjel nyitva. — Figyelmes kiszolgálás.
Gross Ödön, kávé.

Nyitva éjjel 3 óráig. **A legjobb magyar konyha** Nyitva éjjel 3 óráig.
az Erdélyi Mintavendéglőben,
VI., Dalszínház-utca 8. (az Operaház mellett).

MAGYAR SZÍNHÁZ.
Csütörtök, 1900. november hó 1-én.
Déltűn 2 1/2 óraker, mérsékelt helyárakkal.

Szulamit.
Zsidó daljáték 4 felvonásban. Kövessy Albert átdolgozásából írta: Beöthy László és Makai Emil, zenéjét szerzte: Davidsohn Enánuel.

Személyek:
Monáh Mátrai Szulamit Sötér
Aron Sarlai Abigail Róza Z.
Absolon Beöthy Cingitang Kardos

Este:
Angot asszony lánya.
Vig opera 3 felvonásban. Szövegét írta Clairville, Siraudin és Koning. Fordította Vezéri Ödön. Zenéjét szerzte Charles Lecocq.

Személyek:
Angot Clairette Szoyer Cadet Kunosi
Lango Margó Buteux Erdős
Pomponnet Giréna Vilmos Sarlai
Ange Pitou Palásthy Louchard Mátray
Larivaudière Sziklai Huszárbert Ody
Brénitz Fűredi Amaranthe Láng

Kezdeté 7 1/2 óraker.

GOLIÁT
MALÁTA SÖR
Kiváló üdítő ital és gyógycélokra szolgál
Ajánlják:
Dr. Korányi és Dr. Kéty
egyetemi tanár urak.

Idegbajokban, vérszegénység, emésztési zavaroknál, gyengeségknél stb. kitűnő sikerrel használatik. Arak vidékre kőbányai vasut állomásra szállítva 1 láda 30 nagy palack --- --- 17 K. 50 f.
1 " 30 kis palack --- --- 13 K.

A fogyasztási adót is beléértve.
A láda és üres palackok 4 hónapra belüli bérmentes visszavadásakor 5 korona visszaszolgáltatik.
Budapesten kapható minden fűszer- és osemeg-kereskedésben és poharanként a „Quisiana Automata Buffet"-be is.

Dupla maláta sör és világos márciusi sör ládánként 1 koronával olcsóbb.
Ezen sörök eredeti minőségben hónapokig állanak.
MEGRENDELÉSI HELY:
Királysöröző Budapest Kőbánya.

A NEW-YORK KÁVÉHÁZBAN ostónkint
Souterrainban étterem: **katona-zene.**

PUTZER pince-éttermeiben Deák-tér.
Ma és minden este **SCHREYER**, a perzsa sah által kitüntetett hegedűművész hangversenyez. — Számos látogatást eszedik
Putzer György vendéglős.

Somossy Mulató
(Nagymező-utca).
Albrecht Ferenc, igazgató.
Pénztárnyitás 7-kor. Az előadás kezdete 8-kor.
Ma csütörtök, november 1-én
Labounskaya k. a.
buccafellegte egész új táncal
Gavotte Chante.
Első fellépte:
Paquette Gabriella k. a.
Franciaország legjobb komikus excentrikusnője.
Cronin Moris ur leghíresebb jongleur.
Linne A. és S. o.
Berlin legjobb jellem duettistái.
Mr. G. Moris 3 Almasios
a kitűnően idomított 4 óriás párdúcával. elászi zene bál jelenet.
Ugyint az összes ujjonnan szerződött kitűnő műsörök.
Jegyek elővételben kaphatók Weiss A. dohány nagyüzse, Károly-kört 26. és a Mulató nappali pénztáránál.

Most jelent meg!
Allaga Géza „cimbalom iskola" 7-k alkalommal átdolgozott és bővített kiadása; ugyszintén a Magyar és Népszínházban nagy tetszéssel előadott újdonságok
Koldus és Királyfi
eredeti operett Sziklay Kornéltól.
2 fűzetben. Ára 1 fűzetnek 3 korona netto.
"A mit az erdő mesél"
Gécsy Istvánról.
Zenéjét szerzte: Mocsary Imre.
Ára az összes daloknak 3 korona netto.
Megjelent és kapható:
SCHUNDA V. JOZSEF
cs. és kir. udv. szállító, hangszeryáros és zeneműkiadó, a pedál-cimbalom feltalálójánál
Budapest, IV. ker., Magyar-utca 18. szám.
A m. kir. Opera, Nemzeti Színház, Népszínház, Vigaszínház és Magyar Színház szállítója.
Lagfin. harzi kanári
közvetlenül Szt. Andreaszbergből finom hajlász öblös és csilingelő, rázó és mélyhangu szózással, du-du-füttyök és fuvoikáé éppen most érkeztek meg, kaphatók csak a **Fehér-ló-szállóban**, Kerepesi-ut 15., földsz. 12. ajtó
SÖNDERMANN W.
madártenyésztő, közvetlenül a Harzról.
Megjegyzem, hogy nyolc napi próbaidő adok, ami nem tetszik, kicserélhető. — Vilióki megrendeléseket legelőkelően eszedik.

Hazai ipar!
Vaszon- és asztalnemű-gyárosok
Szepester-Égy-Öl.
A jó házi ipar hírneves gyártmányait a legújabb divattal és a legújabb technikával készítették.
Wein Károly és Társai
Főhivatal: Budapest, Károlyvárosi-utca 8.
Harris-bazaar épület.
VALÓSI SZEPESSEGEI
VÉD. JELEN.
KÖNYV ZÍSERN

Sternberg Armin és Testv
cs. és kir. udv. hangszeryár.
Központi főraktárban: **Kerepesi-ut 36.**
Cimbalmok

szép, erőteljes és csengő hanggal kaphatók 35 frtól felj. 500 frtig.
Külön zongora-termék: hol a leghírtevesebb zongorák jutányosan beszerezhetők: Kossuth Lajos-utca 22. sz. (Károly-kört sarkon) Zenepalota.
Arjegyék egészen díjmentes.

Ejnye be jó!
Képes és kénytelen adomák és mokák. Garmadába hányt Muraí Károly. Három kötet. Ára kötetenként 1 kor. 2 Hll. Minden kötet külön is kapható Lampel Kóbert (Wodianer F. és Fiai) könyvkereskedésében (Budapest, Andrássy-ut 21.) a pénz előzetes beküldése vagy utánvétel mellett.

GICHER JÁNOS
pajlan, matróc és kárpitosaru gyáros, szőnyeg, függöny, vasbutor stb. nagy raktára
Budapest, VII., Erzsébet-kört 20.
Arjegyeket kívánatra ingyen és bérmentve küldök. Vidéki megrendelések pontosan eszedik, nem tetsző árak kicserélhetők, vagy a pénz visszadatik.

Legszebb Legjobb Legolcsóbb
PAP **PAP** **PAP**

1 szeszehajtható vasgőz 3 db kivethető matróccal	10.---	1 acél sodrony ágybetét	5.---
1 rouge pajlan	1.50	1 teurgifil matróc	4.50
1 prima	2.80	1 afrigue	5.---
1 cachmir pajlan	3.40	1 lószőr	12.---
1 satin	3.50	1 ablak köper függöny	8.---
1 atlasz cachmir	4.50	1 " tunis	1.50
1 selyem atlasz pajlan	8.50	1 " gyapju	4.50
1 fodros selyem atl. papl.	13.50	2 ágy, 1 asztaltető bútor	5.50
1 jó vaszon pajlan lepedő	2.50	1 nagy szobaszőnyeg	2.50
1 banell ágytákaró pokróc	1.50	1 " " " " " " " " " "	1.50
1 gyapju	1.50	1 ágylőke l.	0.85
1 jó löpökóc	1.50	1 tapestry ágyelőke	1.50
1 tál pokróc	4.50	1 mtr. jó futószőnyeg	40
1 szep fall szőnyeg	7.50	1 " " " " " " " " " "	75

NEUMANN M.
Budapest, IV., Múzeum-kört 1. sz.

Városi és utazó bunda. Gazdasági kabát szőrme-bélséssel.
Téli kabát. Felöltők. Havelok. Ulster. Raglan. Férfi öltönyök. Fiu- és gyermekruhák.

Külön osztály méret szerint, nagy választék angol, francia és hazai szöveteiben.
Képes arjegyék ingyen és bérmentve.

Színházak, szórakozó helyek.

VIGSZINHÁZ.

Csütörtök, 1900. november hó 1-én.

A takácsok.

Színmű 5 felvonásban. Irta Hauptmann Gerhart. Fordította Komor Gyula.

Dreissiger	Szathmáry	Hilse	Hegedűs
Dreissiger	Rostagni	Gottlieb	Gyözö
Pfaifer	Tapolcai	Lujza	Jászai
Neumann	Gyözö	Milka	Balász
Gyakornok	Halász	Jäger Mária	Bihari
Weinhold	Gyözö	Baumertné	Hunyady
Kittelhaus	Mátra	Emma	Berzseti
Kittelhausné	Mátra	Berta	Nógrády
Häcker	Fenyvesi	Friedl	Soltész
Baumert	Gál	Helde	Dayka
Ansoerg	Balassa	Kutsche	Rónaszéky

Kezdete 7 1/2 órákor.

NÉPSZINHÁZ.

Csütörtök, 1900. november hó 1-én.

D. u. 2 1/2 órákor, bérleten kívül, mérsékelt helyárakkal

A molnár és gyermeke.

Népies dráma 5 felvonásban. Irta Raupach. Fordította Szerdahelyi József.

Személyek:

Reinhold	Szabó A. Ewald	Delli
Mária	P. Lukács John	Horráth
Kunigunda	Jánosé Reimann	Kiss M.
Brüning	Siposné Margárita	Vidorné
Konrad	Szirmai Solec	Tollagi

Este:

Ugyanaz.

Kezdete 7 1/2 órákor.

URÁNIA SZINHÁZ

Csütörtök, 1900. november hó 1-én.

D. u. 4-kor mérs. helyárakkal.

Páris 1900-ban.

Irta Salamon Odön.

Este:

Khina.

Kezdete 7 1/2 órákor.

VÁROSIGETI SZINKÖR.

Csütörtök, 1900. november hó 1-én.

Délután 3-kor és este 7-kor félhelyárakkal.

A molnár és gyermeke.

Népdráma 3 felvonásban. Irta Dr. Raupach.

FOLIES CAPRICE.

Ma telenp

FIFI LUX

kittinó excentrique és

MILA MAY

bájos szubrett. Mindkettő először Budapesten.

Továbbá:

Mary Bartelli.

Böhözatok 1

A bankóhamisitók.

A Knopfloch család.

Végül:

Aphrodite.

Előadás után cigányzene pompás

téli kertben.

Cérnagyár Zuckmantel-ben

Szilárdia, a legelősebb beszerzési forrás

az összes fajta

karikacérna és gombolyagcérna számára.

5 külön próbaküldemények bérmentve legelősebben postai útvánval.

Olcsó butor-eladás.

2 székény, 2 ajtó fényezett ... 30 frt

2 ágy, fényezett ... 22

1 éjjeli szekrény, fényezett ... 8

1 mozdó, 2 ajtó, fényezett ... 14

2 székény, 2 ajtó, diófa, matt ... 30

2 ágy, magas, diófa, matt ... 26

1 éjjeli szekrény, diófa, márvánnyal ... 8

1 kredenc, 4 ajt. fülkék, faragott, márv. ... 48

1 diván, magas támla szőnyeggel ... 40

1 ebédlő-asztal, diófa, matt ... 12

Nagy vétázatok egyszerű, valamint a legdíszesebb kivitelű butorokban.

Dósa Kálmán

fővárosi asztalos és kárpitos butortelepe

Budapest, Erzsébetter 18 Sas-utca sarok, I. emelet.

Arjegrák kívánatra ingyen és bérmentve

Jót, olcsó

Szabott árak. Talkovoltás kizárva.

árban adunk el:
Egy télikabát 14 forinttól. Egy Saccó-öltöny 14 forinttól. Egy gazdász szőrmekabát 14 forinttól. Egy városi utazóbunda 24 forinttól. Egy havelok 8 forinttól kezdve tisztá gyapjuszövetből Kohn Heilmann és fia az „Angol szabóhoz” címzett legnagyobb férfi- és gyermekruha áruházában, Budapest, Károly-körút 12., földszint és I. em.

A tőzsde.

A tőzsde az a hely, ahol egy perc alatt milliókat nyernek és milliókat vesztenek. Sok ember nagy vagyonot szerzett ottan, sokan meg nagy vagyonot vesztek. A tőzsdén csakis az úgynevezett nagy embereknek áll a világ. Kicsiny titkával a ki oda megy, az menthetetlenül el van veszve. Mégis lehet igen csekély összeggel is milliósnak lenni. El kell menni a Hecht Bankházhoz és ott egy osztályosjegyet kell vásárolni. Míg tehát mindenkinek azt ajánljuk, ne menjen a tőzsdére, viszont mindenkinek azt kell tanácsolni: Vásároljon osztályosjegyet, de csak a Hecht Bankháznál, mert a szerezése ott otthonos. Címe: Budapest, Ferenciek-tere 6. Huzás már november 15. s 16-án. Sorsjegyek ára: egész 6 frt.; fél 3 frt.; negyed 1 frt 50 kr.; nyolcad 75 kr.

Warenhaus gold: Pelikan
Kellemes időöltést nyújt általán, drágák egy árát a lombfűrészelt
Nemcsak az embereknek magának kell gyönyörűsége az úres kis, cinos munkák elkészítésében, hanem a ki neki, mind módos. Minden brasszvaló kályhák készíthető ez ut. Árjegyzékben, a melyben az első helyen lombfűrész-szerszám árának. Zsuzs Goldenen Pelikan, Wien, 22. Siebenbrunnengasse 24. b. b. k. k. készítték ingyen megk. d. d.

Diszes ingaórák!
5 évi jótállás mellett részletfizetésre kaphatók
Polgár Kálmán
órák- és ókszer-üzletében
Budapest, Erzsébet-körút 29. sz.
Vidékre árjegyzék kérésre.

HEIM-féle Meidinger-kályhák.
A feltaláló dr. M. Meidinger tanár által kizárólag jogosított
HEIMH., BUDAPEST ÉS BÉCS,
cs. és kir. udv. szállító.
Kittinó hímzőcs. és kir. kiz. szabad. kályháink
MEIDINGER-OFEN
H. HEIM
eredetiben csakis üzletünkben
Budapestben, Thonet-udvarban kaphatók.

ÉN ZT
SORSJEGYEKRE
ÉRTÉKPAPIROKRA
(visszatérhető te az az szerinti kisebb részletekben is) bármily összegzet ingyen olosón ad
Kövány Ármia
bank- és váltó-üzletét vezényelték. Ir. k. k. Ferenciek-ter 6. Gróf Cziráky-palota.

Haninccsen Józsviv-sorsjegye,
egy ne ajánljon havonta néhány koronát és végren részletfizetésre.
Már november 15-én van a huzás.
A főnyeremény
40,000 korona.
5 darab 36 havi 1.45 koronás részletre.
10 darab 36 havi 2.90 koronás részletre.
20 darab 36 havi 5.75 koronás részletre.
Sorsjegyeink a legbiztonságosabbak, mivel a legtöbb főnyereményt Bankházuunknál nyerték.

Hecht Bankház
Budapest, Ferenciek-tere 6.
Az első két részlet lefizetés ellenében három részletet, tehát egy részletet ingyen nyugtazzunk. — Megrendelések legelősebben postai útvánval elkészíthetők, a többi részlet befizetésre portmentes. — Először is ajánljuk díjaz 48 fillérrel több küldendő.

!! Magyar tollal írjon minden magyar ember!!
SCHULER JÓZSEF Első magyar acélirtóll és tollszár gyárának kittinó gyártmányai

melyeket hazánkban már mindenütt használnak, felülmúlhatatlanok és jószágunknál fogva angol és más gyártmányokkal teljesen **versenyképesek.**
Különösen ajánlhatók: Dániel Ernőné 5F4 szám, 580 szám, 582 szám, 408 szám, 450 szám, 185 szám, 255 szám, 1896 szám.
Minden papírkereskedésben kapható.

Olcsó butor-eladás.
2 székény, 2 ajtó fényezett ... 30 frt
2 ágy, fényezett ... 22
1 éjjeli szekrény, fényezett ... 8
1 mozdó, 2 ajtó, fényezett ... 14
2 székény, 2 ajtó, diófa, matt ... 30
2 ágy, magas, diófa, matt ... 26
1 éjjeli szekrény, diófa, márvánnyal ... 8
1 kredenc, 4 ajt. fülkék, faragott, márv. ... 48
1 diván, magas támla szőnyeggel ... 40
1 ebédlő-asztal, diófa, matt ... 12
1 ebédlőszék, 6-német stíl ... 3.50 frt
1 íróasztal, 3 fiókos ... 18
1 hálószoba, matt diófa ... 100
1 hálószoba, faragott ... 130
1 garnitúra crépe- vagy bourette-behuzat ... 55
1 garnitúra selyem-behuzat ... 80
1 garnitúra plüss-behuzat ... 80
1 szalonasztal ... 10
1 concol márvánnyal és tükör ... 26

Bérbeadási hirdetmény.
A vállálap tulajdonát képező, Borsodmegye Ládháza község határában fekvő, mintegy 441 ³³⁹/₁₂₀₀ holdat tevő földbirtok 1901. évi október 1-től 1913. évi szeptember 30-ig, vagyis 12 évre, Budapesten a vallás- és közoktatásügyi m. kir. minisztérium IX. ügyosztályában 1900. évi december hó 4-én tartandó zárt ajánlati verseny útján haszonbérbe fog adatni. Az 1 koronás bélyeggel és 1000 korona bánatpénz letételét igazoló pénztári nyugtával ellátott zárt ajánlatok
1900. é. dec. hó 4-ik napjának déli 12 órájáig a vallás- és közoktatásügyi m. kir. minisztérium segédhivatali igazgatójánál nyújthatók be.
A részletes haszonbérleti és versenytárgyalási feltételek a vallás- és közoktatásügyi m. kir. minisztérium segédhivatali igazgatójánál és a borsodmegyei Sajólad községben levő közalapítványi ispánságnál betekintheők.
Budapest, 1900 október 19-én.
A m. kir. vallás- és közokt. minisztériumtól.

KÉRIEM TEKINTSE MEG

Beiföld József kirakatát, Károly-körút 1. szám, mielőtt osztályosjegyet vásárolna, ott minden vevő, ha csak 1/2 sorsjegyet vásárol, egy remek kiállítású börtárcát finem metszett tükörrel ingyen kap.

Stollwerek
 Osztr. cs. és m. kir. udvari
 csokoládé gyárak
 KÖLN és POZSONY.

Stollwerek-féle

csokoládé és sasjegyü-kakao

elismert legjobb minőségű.
Mindenütt kapható.

JMERCURI BANK

BUDAPEST,
IV., Váci-utca 37. sz.
 Az ország legerősebb
Osztálysorsjegy elárusítóhelye

Pontos kiszolgálás, legmesszebbmenő előnyök.

$\frac{1}{4}$ sorsjegy = 12 korona. | $\frac{1}{2}$ sorsjegy = 6 korona.
 $\frac{1}{8}$ sorsjegy = 3 „ | $\frac{1}{16}$ sorsjegy = 1.50 „

Megrendelések legcélszerűbben postautalványon.
 Utánvétrendelések elkerülendők.

Osztálysorsjegyek

résztvénytársaságnál

Nelkülözhetetlen minden háztartás, szálló, vendéglő és kávéház számára.

KHINAEZÜST.

6 db	evőkanál	frt 4.50	12 db	evőkanál	...
6 db	evővilla	4.50	12 db	evővilla	...
6 db	asztali kés	4.50	12 db	asztali kés	...
6 db	kávéskanál	2.50	12 db	kávéskanál	...
6 db	levesmerő	2.75	12 db	levesmerő	...
6 db	tejszűrő	2.00	12 db	tejszűrő	...

kezesekkel valódi...
 I egész készlet vételénél selyem kazetta ingyen.
 Utánvétellel vagy az összeg előzetes beküldése mellett.
 Nem tetsző esetben kötelezem magam, hogy a vételt azonnal készpénzben visszafizetem.

SPUTZ ARMIN, BÉCS, IX./L. Rossauerlande 15.
 Képes árjegyzék 10 kr. helyileg beküldés ellenében bérmentes. — Képzés 1. kivételével minőséggarantia 50 kr. helyileg beküldés ellenében bérmentes.

Tulkövetelés, alku kizárva!!!

Mindenki ismeri szolidaritásáról, jó hírnevéről és künjő gyártmányairól a **Mödlingi cipőgyárat.**
 Cipői eleganciájuk, tartósságuk és olcsóságukkal felülmúlják valamennyi gyártmányt.
 Vásároljon egyszer és maradandó vonók lesz.

Négy szabott egységár: 3, 5, 7 és 9 korona.
 Egy kiváló jó minőségű cipő á 11 korona.
 Különböző valódi orosz stílusok a legmértékesebb árban.

A Mödlingi cipőgyár főraktára:
BUDAPEST, IV. Károly-kört 20.

Óh jaj!

Megfojt ez az átkozott köhögés!

A ki csak egyszer is használta, meggyőződött arról, hogy

EGGER Mellpasztilla!

köhögésnél, rekedtségben, elnyátkósodásban, a légzőszervek minden zavarával gyors és biztos hatások.

Doboz: 1 kor. és 2 kor.
 Főhadiszállás: 214. Előre.
 Fo. és szétküldési raktár: **WAPOR**-gyógyszertár.
 Budapest, VI., Váci-körút 17.

Éljen!

EGGER mellpasztilla csakhamar megszabadított!

Specialista sèrvkötőkben!
 Keleti-féle cs. és k. szab. sèrvkötők a legújabb szerkezetűek és legelőnyösebbek ezen genrében. Nem csak a nyomást a megfelelő legmagasabb követelményeknek!
 Árak: Egyenként 6 forint. Kétféle 12 forint.
 Képzés 12 forint.
 Képzés 12 forint.

KELETI J. Budapest, Koronahercég-u. 17.

TELEFON. ALAPITVA 1816.

Szalonn KÖSZÉN

50 kdb	salgó-tarjant kecske szálkákban	frt 75 kr.
50	szalma tyúktojás fuvartán	65
50	porosz kecske v. dió olmosított szálkákban	1. 05
50	szalma tyúktojás fuvartán	1. 05
50	hoksz kecskékben	1. 03
50	szalma tyúktojás fuvartán	1. 03
50	aprított kenyérfar 2 szék	70
50	aprított puhafa 2 szék	70
4	lobogató (1 fuvart aprított kenyérfar)	20
4	lobogató (1 fuvart aprított puhafa)	40
4	lobogató (1 fuvart aprított kenyérfar)	10
4	lobogató (1 fuvart aprított puhafa)	40

Az árak hához szállítással és berakással együtt értendők az I., II. és III. körletbe aránylag több. **Tettesek tüzelefa megkötésénél csupán a cs. és k. szab. Vulkán** algyújtó használata által érhető el. 1 csomag kőszéri algyújtó 50 kr., egy próbacsomag 10 kr.

ÉDER ANTAL GYULA
 Készlet és fűtőszerek nagyban üzlete, a budapesti gázgyárak kőszermegrendelési helye.

IV., ZSIBARUS-UTCA 2. SZÁM.
 Legcélszerűbb megrendelés levelező-lapok vagy telefonálattal.

Csak V. Deák Ferenc-tca 10. sz.

Gummi
 A legújabb...
 külföldi...
 Csakis: **Pollitzer Mór és Fianál.** BUDAPEST, Deák-utca 10.
 Tessék a címre figyelni!

Durbints sógor

Mert mondok, ha már ittak könyvet a léruil is, gyeszénről is, miért ne lehetne könyv a sógorról is? Vagy más szóval az a könyv főképben a Durbints sógorral foglalkozik, benne van a sógor tzehalála is még előző kesorves történetek.

Egy könyv 1 forint.
 Megrendelhető a „Budapesti Napló” kiadóhivatalában, József-kört 18.

BUTOROK
 egy készpénzért mint, résztletfizetésre a legcélszerűbből a legfinomabb kivételleg **legutánosabban Ehrentren és Fuchs** testvérekénél, **BUDAPEST, VI., Teréz-kört 8.** Andrassy-ut közelében. Képes árjegyzék ingyen.

Hölgyeim!

Nem csodálom, ha a t. hölgyek a sok hirdetett arcom és pipercikkokból nehezen választanak. Legyenek tovább is bizalommal és kísértsék csak egyszer meg én általam készített cikkeket, az eredmény biztos. Mille fleur crème kölnnyel 50 kr., szappan 40 kr., poudro hármily színbe 60 kr., kapható Török gyógyszer, kitűnő kézipaszta vörös folpapedt kezek ellen próbátégely 35 kr. Szőrítő biztos eredmény, próbátégely 60 kr. Homlokötöm szenziót költenek, a redőköt végképp kismiltja, darabja 1 frt 50 kr. Hajvizesm pártalant! 1/4 óra alatt bármily ósz hajnak eredeti színet visszaadja, sohase lehet lemosni, 2 üveg 3 frt (3 hölg eladó). Korpa és hajhulias ellen 1 üveg 60 kr. Számos elismerő levelekkel bizonyíthatom. Utánvétellel bárholra küldöm. Mandl Ida, Budapest, Bethlen-utca 12. sz.

Nemzeti Pénzváltó Részvénytársaság Budapesten
Az ország legnagyobb osztálysorsjegye-

Gizella-tér Haas-palota

elárusító helye:

Minden irányban biztonságot és jelentékeny előnyöket nyújt.

Sorsjegyeket eredeti árakon ad el és a legnagyobb szám választék föött rendelkezik.

Nyereményeket bármely összegben szigorú titoktartás mellett azonnal kifizeti.

A sorsjegyvevőknek célszerű és kényelmes eljárást tesz lehetővé a megújítások alkalmával.

A rendes és előzékeny lebonyolítás tekintetében a legmesszebb menő biztonságot nyújtja.

Az intézet ügyfeleinek 1901-re hasznos Sorsosási Naptárt küld szét december hó végén ingyen.

Költségmentesen felvilágosításokat ad mindennemű értékpapírról és felülvizsgál sorsjegyeket.

VALÓ. di francia kőülegességök (gumi és haltótyag, ugyszintén összes női övszerek) F. Bergerand és legnérevesebb párisi gyárosóllegelőnyösebben beszerezhető: POLGAR SANDOR-nál BUDAPEST, VII., Erzsébet-körút 50

Kwizda-féle szab. szorító-szárvédő-szallag gumbiból. A szab. szorító-szárvédő szallagok ára: Szürke színben darabonként 1. sz. 6 kor. 50 fill., 2. sz. 5 kor. 30 fill., 3. sz. 6 kor. 40 fill., 4. sz. 7 kor. 30 fill. Fekete, barna vagy fehér színben: 1. sz. 6 kor. 50 fill., 2. sz. 6 kor. 40 fill., 3. sz. 6 kor. 30 fill., 4. sz. 7 kor. 70 fill.

Központi kávé magazin. KÁVÉ. Ajánlok budapesti kávéraktárból elvámolva és bérmentve utánvételile: 4 1/2 kiló CUBA 7 frt 30 kr., 4 1/2 MOCCA 7 30, 4 1/2 GRÖNGY 7 30, 4 1/2 ARANY JÁVA 7 30, 4 1/2 PORTORICO 7 30. 1/4 kiló eszszár keverék tea 1 frt 50 kr. Egy postaszakban 4-5 féle faj is küldhető.

Szőlőoltványok és európai gyökere szőlőveszték. Szőlőművelésben teljes jóállással, fajtáján és minden hibáit mentes. A melyen leszállított áráról, az előző néköl megrendelésül a szokványosított csak csekély részben is eltér oltványoknak saját költségemen visszavételre az ingyen és bérmentve küldendő árjegyzék nyújt teljes és kimerítő felvilágosítást.

Kwizda Ferenc János. Képes katalógus ingyen és bérmentve. Képzelt gyógyszerár Korneuburg, Bécs mellett.

Falkenstein Adolf. "Kossuth Lajoshoz" Budapest, Csömöri-ut 16g.szám. A központi pályaudvar indulási oldalával szemben.

HAZAI IPARTERMELŐK ISMERTETŐJE.

Rubázati ipar. Egyéni önkéntes egyenruv és felszereléseket legelőgánsabban és a legelőgánsabban beszerezhetik Tiller Mór és Társa cs. és kir. udvari szállítóknál Budapesten. Arjegyzékét ingyen küld a cég. Szombathelyi magyar pamutipar, Doctor Hermann S. Szombathely. Gyárt nyers, fehérített és szines pamutárutakat. Első magyar pamut-teveszőrés balata hajtásig-gyár, Levy James, Pozsony. Elsőrendű szin-bőrszínak, pamut-és kenderfelhuzószjak. Gyapjuszővő szövetkezet, Nagydísznő. Legjobb halmapozítók, lábkörcs, lábszőnyeg és katonatarak gyártása. Megrendelések a nagydísznő gyapjuszővő-szövetkezet árulási raktárához, Temesvártól intézendők.

Herczeg testvérek részárugyarái Pécs legelőgánsabb és legjobb bevásárlási forrás. Hazánkban egyedül álló részárugyár, berendezve nagyban gyártásra, összes löszerszám vereték, rézből, pakfongból, nikélből, fekete fényezett kőrántás, finom, és angol fényezett, arany és ezüst lemezeltből. Építkezési kőrántás ajtó és ablakvasalás, rézből vagy bármely más főanyagból, továbbá kertli és tűzfeszkendők, vagon felszerelési vereték, önt rajs vagy minta szerint bármely nagy tárgyakat is. Kúhne E. mezőgazdasági gépgyára Mosonban. Főraktár: Budapest VII., Váci-körút 57/a. "Hungaria-Drill" és mindennemű gazdasági gépek. Hirmann Ferenc fémöntő és ércáru gyár, Budapest, VII. Csányi-u. 9. Ganz és társa vasöntő és gépgyár részvénytársaság Budapest, a jáni: Gépek köztén vagy ércök lejtésére; keresztvészeket és kerékeket; kéregöntés hengereket és golyos zúzómalomokat; Hengercsökeket és egész malomberendezéseket; Gépeket papír, farost és cellulose gyártására; Turbinákat; Gázmotorokat; Friciók kapcsolókat és dynamó méreteket. Varrógépek, Korépkárok. Az első magyar varrógép és kerékpárgyár részvénytársaságnál, Budapest, X. Tiszviselőtelep. Seltenhoffer Frigyes fiak, Sopron. Harangok, vas harangállványok, tűzoltófelszerelések, kutak, szivattyúk.

Miklóssy-féle acélműgyár Pelső. Gyárt mezőgazdasági, bányászati és vasuti szerszámokat. Arjegyzék kérendő. Faipar. Az Apatinikosáronok szövetkezte, mint az "Országos központi hitelszövetkezet" tagja, készít mindennemű kosárúrat és butordarabot, mint egy és kettőoldali női kar-kosarakat, piaci-kosarakat, kézi-bőrdöntéket, virágkosarakat, virágasztalokat, munka-kosarakat munka-szivonyokat és kettőoldali a legmosabb kivételben; továbbá kertli-szökeket, ülőket, zsályeket, padokat, asztalokat és egész szobahaberendezéseket bambusból; gyermek, illő- és babakocsikat, papír-kosarakat és utazóbőröndöket. Nagy választék. Arjegyzéket ingyen és bérmentve. Építő ipar. Benzúr testvérek cementgyára, Magyarország (Zemplénmegye) készít portland- és román cementet kitűnő minőségben. Neuschloss Károly és fia Budapest, VI. Andrássy-ut 19. Gőzfűrészetek: Budapest, Szepes-Regete, Gerebelye, Bodoka, Gyalu, Toplez, Puhá- és keményfából fűrészelt anyagok. Neuschloss Ödön és Marcel. Parkétygyár, acéztüzet és építési vállalat, Budapest, felső-rakpart 10. Állandó nagy készlet mindennemű egyszerű és díszes parkétából és puha-fapadlatokból.

Papír ipar. Spiegel Vilmos és társa papírgyára, Kiszében. Keszit minden minőségű légenszártott és merített csomagoló papírt, szines- és egyoldalt simított papírt és papírmézt. Kaniz C. és fia Budapest, V. Vadász-utca 28. Üzleti könyvek, másoló-könyvek, rajztömbök és iskola-füzetek. Első magyar acélfűrőli, tollszar- és indigo másolópapírgyár. Schuler József, Budapest. Gyártételep és iroda VI. Dálnok-u. 26. sz. Gyárt vegyi osztályában: Fényérzékeny negatív és pozitív másolópapírt és vízszint. Szabódműzött indigo és szines másolópapírt. Rajzmásolópapírt és olajpapírt. Fénymásolókat azonnal eszközöltetnek: egy □ méter negatív 1 kor. 30 fill., pozitív 1 kor. 70 fill. Kunossy Vilmos és fia Budapest, VI. Terezkörút 38. Hangjegymetsző intézet, zenemű, könyv- és kőnyomda, ellenőrzési és mentőgyök, vami- és helypénz béréket tömeges gyártása. Hárszer ipar. Thék Endre egyedüli magyar zongoragyáros. Budapest, Üllői-ut 66. hol nagy választék a t. közönség részére, külön-böző bel és külföldi fa-nemekből, német, francia és angol gépezettel a a legmesszebbemző jótállás mellett. Raktárak vidéken is.

Betűöntőde. Első magyar betűöntőde részvénytársaság Budapest, Dessowfy-utca 32. Sz. Folyton dos raktárt tart magyar, német, horvát, szerb, román, cseh és bolgár ékezetű könyv- és címírássokban. Körzetek, kizárások, különféle ékeztmények és egyéb nyomdai felszerelvények-ben. Rézlitó-gyártás. Mechanikai műhely. Galvanoplasztika-Tömítőde. Ólomzár. Telefon 23-70. Műszerek. Polgar Sándor, m. kir. szolg. nyert orvosi mű-és kötszerezésnél, Budapest, VII. Erzsébet-körút 50. sz. Jutányosan beszerezhető "hazai" saját gyártmányú servekűk, hátegyenesítők, ortopedial-készülékek, mű-láb, műkez stb. betegpó-láshoz szükséges eszközök és tárgyak. Képes árjegyzék ingyen és bérmentve. Festegyenészeti műintézet. Tím- és járógepek. Hessing-rendszeri műmellfűzők, műkezek-műlábak stb. haskötők elhizas és vándorvase ellen, gőrszer-háshoz szükséges mellett készítenek KELETI J. orvos-szébszi műszerek gyárában. Budapest, IV. Koronaherceg-utca 17. Állandó nagy raktár irrigátorokban és bidekben. Képes árjegyzék ingyen.

Magyar gyártmány tengerentuli termékekből praeparált természetes pálmák, szarkozurk pálmagökből összeállítva, parafa és nyírfakéregből stb. külön-legességek gyártása. Fodor József, Szabadka. Bőr ipar. Wolfner Gyula és társa bőrgyára Budapest, Újpest. Iroda: VII., Károly-körút 3. Lő-, jub-, gőpszin- és kipebőr, talp-, blank-bőr, hajtó-, varró-és kötőszjak, hadfelszerelési cikkek. Élelmi szerek. Kőbányai polgári sör-főzde részvénytársaság vendéglöje Budapest, Kőbánya. Városi iroda: VIII., Népszínház-utca 22. sz. Littke L. cs. és kir. udvari szállító pezsgőbör-gyártételep, Pécs. Butor ipar. Thék Endre műbutor-asztalos Budapest, VIII., Üllői-ut 66. Saját és idegen rajzok alapján bármily lélesnek megfelelőleg készít a világ bármely fagaszmeiből butorokat a legmesszebbemző jótállás mellett. Tornatermek teljes berendezést és felszerelést vidkőre is, elváltai a legelőgánsabban Seifer Antal ipartelepe Budapest IV., Károly-utca 1, boltzám 12. (Központi városához épület), Arjegyzék kívánatra.

FORTUNA-NAPTÁR 1901. ÉVRE.

Mikor van születésnapom?

Mindenki kísérje meg szerencséjét a születésnapjára jelzett számmal. Ezen naptárban az év minden egyes napjára egy szám van jegyezve, melyet azonnali megrendelésnél megküldünk, úgy hogy bárki szabadon választhatja a számát. Ha időközben a szám elfogyott volna, akkor hasonlókat küldünk Önnek.

Calendar table with columns for months (Január to December) and days (1 to 31), containing numbers for the Fortuna game.

A.: Játsszik Ön az osztályversajátékon?

B.: Igen.

A.: Kinek játszik és milyen számmal?

B.: Török A. és Tsa bankházánál, melynek szerencsenaptárát átvézve, azt a számot választottam, mely éppen születésnapom mellé van jegyezve.

A.: Azt hiszi, hogy ez így helyes?

B.: Igen, mert minden egyes számnak ugyanaz a nyeresési esélye és meg fogom kísérni, vajjon szerencsenapon születtem-e, vagy a szerencse fia vagyok-e!

Az I. oszt. tervszerű betétei:

Table showing lottery ticket prices: 1/5 eredeti sorsj. kor. 1.50, 1/4 " " " " 3.-, 1/2 " " " " 6.-, 1/1 " " " " 12.-

Fenti számok esetleges biztosítására azonnali megrendelést kérünk.

Fenti számok csak nálunk kaphatók

Török A. és Társa

bankháza Budapest.

Központ: Váci-körút 4c.

Fiókok: Múzeum-körút 11. szám. Erzsébet-körút 52. szám.

M. kir. Államvasutak. Üzletvezetőség Aradon.

Pályázati hirdetés

pályafenntartási fák szállítása iránt. A magy. kir. államvasutak aradi üzletvezetősége a vonalai szükségletének fedezésére az 1901. és esetleg a következő 1902. és 1903. években szükséges pályafenntartási fák szállításának biztosítására özenel nyilvános pályázatot hirdet.

Az 1901. évi szükséglet, mely a tényleges megrendelés alkalmával még felemelhető vagy lejobbítható a következő:

Table listing materials and quantities: Erdői fenyő deszka 3.500 m., Jegenye 297.433, Luc 98.438, Vörös 6.000, Szélmetszeten jegenye fenyő deszka 56.800, Vágott lucfenyő 118.140, Faragott pufa 12 m.-ig 355.860, 12 m. feül 113.590, Kerítési sűrűségi léc puhafából 9500 drb., Vágott léc puhafából 77400 fm., Kerítési oszlop puhafából 200 drb., Jegenye fenyőfa palló 224.190 m², Luc 10.650, Szélmetszeten jegenye fenyő palló 30.000, Vörös fenyő palló 4.200, Puhafa rud 11.300, Kerítési rud puhafából 13800 fm., Puna szalma 80.270, szédészka 2.000 drb., Fedő zsinál 37 cm. h. 500, 47 430000, 60 5000

Ezen biztosított mennyiségnél kevesebb megrendelés esetén szállító a m. kir. államvasutak ellen semmi néven nevezendő igényt nem támaszthat.

A fenti anyagok pontos méretei a részletes méretjegyzékben vannak felsorolva, mely méretjegyzék, ajánlati minta és pályázati feltételek az alulirt üzletvezetőségnek ingyen kaphatók; míg az általános és különleges szállítási feltételek csakis közpénzfizetés ellenében a magy. kir. államvasutak nyomtatványátíráról (Budapest, Andrássy-ut 73/75. sz. alatti) 25. illetve 16 krnyi áron szereshetők meg.

Az ajánlatok a külön e célra szerkesztett ajánlati mintán teendők.

A szállítás a következő feltételek irányadók: A szállítás a magy. kir. államvasutaknál érvényben levő s anyagok szállítására vonatkozó 122291/96. számú általános — valamint az épület és vágott fák szállítására vonatkozó 138719/92. számú különleges feltételek értelmében eszközöndő, mely feltételek a pályázati határidőig alulirt üzletvezetőség anyas- és leltár beszerzési osztályánál, valamint a magy. kir. államvasutak igazgatóságánál és minden üzletvezetőségénél napenként a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Az iventköt 1 koronás magy. okmánybélyeggel ellátott ajánlatot ezen alábbi külficimel: Ajánlati épületfák szállítása iránt 282394/900. számhoz 1900. évi november hó 16- nek, déli 12 órájáig a m. kir. államvasutak aradi üzletvezetőségének általános osztálya főnökhöz benyújtandók, vagy posta útján beküldendők.

Bánatpénz gyanánt az ajánlott mennyiségek értékének megfelelő 5 százaléka készpénzben vagy általi letétre alkalmas értékpapírokban 1900. évi november hó 14-iki déli 12 óráig a kolozsvári üzletvezetőség gyűjtőpénzáránál letendő, esetleg posta útján oda beküldendő. Aradon, 1900. október havában.

Az üzletvezetőség.

Advertisement for EHRlich G. GUSztáv, featuring images of a stove and a cabinet. Text includes: MAGYAR IPAR. Fűtőkályhákat és tüzhelyeket. szállít a legjobb minőségben jóállás mellett. magyar kályhagyára Budapestben. Műhelyraktár: VII., Dohány-u. 12. Gyár: VII., Fogarasi-ut 6. Telefon 62-08. Meidinger-kályhák: 1 vagy több szoba fűtésére a leggyorsabb, legkisebb költségű kivitelű a legbiztonságosabb. Központi fűtések: Szabályozható tütrökályhák tüzzilárd betéttel és vagy szén-fűtésre. Kályhák vendéglők és kávéházak részére. Kályha-előtételek. Javítások pontosan és jutányosan vállaltatnak el.

Advertisement for AGULÁR DÁVID fia, featuring an image of a shoe. Text includes: Sürgös!!! Mitán kizárólag magyar gyártmányú cipőket készítek, kérem bizalmas észimel a fentebb írt fogadtat. Minden nálam vásárolt cipőért hal havi felelősséget vállalok. Kérem egy próbáradóssal tonni, mely ha nem felel meg, ezennel nyílvánosan kötelezom magam, hogy saj át költségmentesen visszavaszom és a pénzint minden levonás nélkül visszazandom. Férfi viskörelop egy darabból 3.-, Férfi víz beütésű cipő, erős kivitelben 3.90, Valódi borjúbőrű fűrésű cipő vízszon vagy fűtésűvel 3.50, Posztócipő oroszalkal, dupla talppal 4.-, bagyarájfejjel, háromszoros talppal 3.90, Oroszalkal, fűrésű, meleg béleléssel, elegáns talppal, jóállás mellett 4.20, Valódi bagyarájszima egy darabból, vízszon háromszoros talppal, jóállás mellett 8.-, Erdélyi daróc (halina) eszima, csakúlsóig bőrbőrítéssel, daróccal bélelt térdig 7.-, Bagyarájszima bőrféjjel, meleg kivitelben 3.50, Női szegze v. borjúbőrű cipő, erős, meleg béleléssel 3.90, Fűtésű posztócipő, báránybőrbeállással, prémium szegze 4.-, Méreteknek elegendő, ha hosszirányban a láb talpa egy papírpapra szjaltatik. Kérjen árjegyzéket több száé ábrával, melyet ingyen és bérmentve küldök. BUDAPEST, Deák-ter 6. sz.

Advertisement for Dr. KAJDACSy, featuring text: Titkos betegségek ellen. 25 évi, részben katonaversoi (a bécsi és budapesti katonakórházakban), részben magánversoi tapasztalatai után legmelegebben ajánlható. D. KAJDACSy, v. es. és k. ezredversoi. Electrotherapiál rendelő intézete Budapest, Váci-körút 4. sz. I. em. A legelhagyatottabb huygcsőfolyásokat, legnyolvasabb huygcsőfolyásokat, bujárkok sebeket, egyphibist, az önfertőztetés utóbajait. Elgyengült férfierőt az orvosi világ által legújában olyannyira felkarolt és hatásában párdalan sikerű Electro-Massage vagy Psychrophor által, magömléseket, nőknél fehérfolyást befecskendezés nélkül, a legmakacsabb bőrbetegségeket, valamint ifjúkori bűnök következtében beállott ideg és ennek utókövetkezményeképp létrejött hátrgerinebajokat gróvgyit a legújabb gyógymód szerint alaposan és biztos, állandó sikerrel. Rendel: délelőtti 9 órától 4 óráig; este 7—8 óráig. Nőknek egy mint férfiaknak külön be és kijelölt Külön várótermetek. Lovelckre díjtalanul azonnal válaszoltatik; esetleg gyógyszerckről is gondoskodva lesz.

Advertisement for Butor, featuring text: Férfiak figyelmébe. A legmakacsabb és idült huygcsőfolyásnál (magfolyás stb.) egyedül gyors és biztos sikerrel használhatnák a „Gonorrol-pillulák”, melyek egyedül csak Silberstein S. vögyészeti laboratoriumában Bécs IX. Rossauerlände 35. kaphatók, ára egy doboznak 2.50 frt (ezen összget levélbelyegeken is lehet beküldeni). Butor készpénzért vagy részletfizetésre legolcsóbban FUCHS BODOG-nál BUDAPEST, József-körút 26. Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Advertisement for GUMMI-különlegességekben, featuring an image of a person and text: Fontos sérvbajosoknak. SZENZÁCIÓSTALMÁNY. Egy magyar találmány sem lett oly általános jónak elismerve, mint a Pollitzer által feltalált és a K. sz. sz. gummiserkény. Ezen sérvkötő előnye a többi sérvkötő felett a következők: 1. nem gyökörli kellemtelen nyomást; 2. egy újjal, minden napnál hordható; 3. a polliták oly módon állnak, melyek a sérvéstől teljesen elzárják és így a sérvtől lezárva a sérvtől elzárják; 4. a bismut és a fűtésű szálalás pedig a sérvkötő lezárása meg van gátolva. Célszerűségét nem egy bol- és külföldi orvos ismerte el. Használhatóságát bizonyítja az a tény, hogy azon székben és általánosított, mely a világ minden tájáról (Német, Orosz, Francia, Orosz, Törökország, Amerika, India stb.) horzák beérkezett, s melyek a t. vevőknek mindenkor rendelkezésükre állanak. Célszerűsége mellett az árak másrészt: Egyedüli ára 7 és 10 frt. Kétoldalsó 10 és 16 frt. Övelemeknek a felével olcsóbb. Rendelendő a test ideg- és ereknek centiméterekben, továbbá, hogy a sérvtől jobbra, bal vagy mindkétoldalra. Nagy naktár továbbá valódi angol és francia asztrológ sérvkötőkben, harkók, köldökösök, trigitaur, mind a nagyajni népfeskenedő, göröcsérhársnya, hágye-onastól, legpárna, ágybetét, havi-nafelők és minden a szakmába vágó cikkben. Egyedüli képviselőleg valódi angol és francia GUMMI-különlegességekben. Postal megfizetés, rendelvényeket pontosan és titoktartással mellet legolcsóbban utánvértel eszközöl. POLLITZER MÖR és FIA os. és kir. szabad. orthopediai kötszerezékek Budapest, Deák Ferenct-utca 10. — Alapítatott 1850. ALGÉGYEK kivántra szeri börtökben bérmentve küldök. A címre ügyelmel tessék.

